

Naujienu Antroji Dalis

NR. 433

CHICAGOS LIETUVIŲ LITERATŪROS DRAUGIJOS LEIDINYS

XIV. METAI

A. F. MARFELD

Ar yra gyvybė kitose planetose?

(Tęsinys)

Planetoidai

Jei mes su mūsų erdvės lai-
vu stumsimės iš Marso lauko į
tolimesnę erdvę tarp žvaigždžių,
tai puskelyje tarp Marso ir Ju-
piterio pateksime į labai pavo-
jingą aplinką, būtent į plane-
toidų arba dar kitu vardu va-
dinamų — asteroidų karalystę.
Tai yra spiečius mažų ir mažu-
čių kūnų ir luitų, kurie dalinai
labai netaisyklingais ir savotiš-
kais keliais skrieja aplink sau-
lę.

Kai italų astron. Piazzzi 1800—
1801 Naujųjų metų naktį Pa-
lermoje su savo refraktoriu žiū-
rėjo į deimantiniai žibantį
žvaigždžių dangų ir tarp Mar-
so ir Jupiterio atidengė vieną
mažą pasaulio kūną, kuris, be
abejonės, turėjo planetos ypa-
tybes, — tada dar niekas nenu-
jautė, kokie netikėtumai serijų
pavidalę nuo dabar iškilis tarp
astronomų.

Piazzzi atidengė pirmąjį pla-
netoidą. Jis gavo Ceres vardą.
Sekančiais 1802, 1804 ir 1807
metais buvo atidengtos dar ki-
tos mažos planetos. Jos gavo
vardus Palas, Juno ir Vesta. Ir
dabar visame pasaulyje astro-
nomai ėmėsi sistematiškų toli-
mesnių ieškojimų. Bet tos pa-
stangos davė tolimesnius vaisius
tik 1845 m. Tada pasijudino la-
vina. Kiekvienais metais laiko-
tarpy tarp 1845 ir 1908 m. buvo
surandama vidutiniškai vienuo-
lika mažų planetų! Prieš Pir-
majį pasaulinį karą jau buvo ži-
noma šimtai tokių nykštukų
tarp Marso ir Jupiterio. Pra-
džioje kiekvienas planetoidas
gaudavo vardą iš graikų ar ro-
mėnų padavimų pasaulio, bet
greit mokslininkai šito puikaus
įpročio turėjo atsisakyti, ir tai
dėl visai paprastos priežasties:
jiems pradėjo pritrukti tokių
vardų. Todėl jie pradėjo naudo-
ti — įamžinimui dangaus pala-
pinėje — atradėjų vardus. Bet
netrukus pastebėjo, jog ir tai
yra nepraktiška, ir perėjo pa-
galiau prie paprasto tų mažų
keliautojų numeravimo. Šian-
dien yra žinoma 1,500 planetoi-
dų, tvarkingai judančių savo
kryptyse, 5,000 asteroidų buvo
mažiausiai vieną kartą pastebė-
ta ir jų bendras skaičius sumo-
jamas 50,000. Didžiausias pla-
netoidas yra Vesta (844 kilom.
skersmens). Mažiausi planetoi-
dai turi tik 10 kilometrų skers-
menis ir dar mažiau. Todėl jų
stebėjimas yra labai sunkus.

Tarp planetoidų nemažai ran-
dame tokių, kurie keliauja erd-
vėje visai be apskaičiavimo. Tai
yra keistuoliai, kurie lygiai, kaip
ir kometos saulės traukos lauke,
klajoja skersai ir išilgai. Erosas
(jis yra kiaušinio formos ir ma-

tuojasi 30 kilom. skersmeniu)
laikosi labai išreikšto eliptinio
kelio. Jis gali prie mūsų pri-
artėti iki 23 milijonų kilometrų.
Hermes turi mažiau negu du ir
pusę kilometrų skersmens, ta-
čiau erdvėje lekia nepaprastu
greitumu. 1937 m. jis skrido
šalia žemės tokiame nuotolyje,
kuris buvo dvigubai didesnis,
negu mėnulio.

Planetoidų kilmė tebėra neiš-
aiškinta. Kai kurie astronomai
mano, kad jie yra vienos sudu-
žios planetos laužas. Kiti tyri-
nėtojai sako, kad jie galėjo atsi-
rasti kartu su kitomis planeto-
mis. Už "laužo" teoriją kalba
tai, kad daugelis planetoidų ne-
turi jokios rutulio formos išvaiz-
dos, bet yra tikrai iškraipyti lui-
tai su kampais ir randais, —
aiškus "laužo" gabalai.

Jupiteris

Anapus asteroidų pasaulio žy-
giuoja savo keliu Jupiteris, di-
džiausias iš visų planetų. Jis
yra nuo saulės atitolęs viduti-
niškai 777 milijonus kilometrų.
Jupiterio metai arba laikas, ku-
rio jis pareikalauja vienam apsi-
sukimui aplink saulę, atitinka
dvylikai žemės metų ir beveik
penkiasdešimt dienų. Jupiterio
para arba laikas, kurio milžinas
pareikalauja, kad galėtų vieną
kartą apsiskuti aplink savo ašį,
užtrunka vienok mažiau, negu
10 valandų! Toks neįtikėtinas
rotacijos greitumas šito dan-
gaus kūno ekvatoriuje turi iš-
šaukti labai didelę skriejimo jė-
gą; tenai kiekvienas punktas le-
kia 12,5 kilometrų per sekundę
greičiu. Todėl stebėtinas su-
plokštėjimas poliuose.

Kadangi mes šitos milžiniškos
planetos pagrindinio paviršiaus
nematome, bet tik galime įžiū-
rėti tirštą atmosferą iš vande-
nilio, metano, amoniako ir me-
talinių garų, tai astronomai
sprendžia, kad Jupiterio kūnas
savo viršutiniuose sluogsnuose
tebėra lipus; mat, jis, gal būt,
dar tebedega. Tačiau tiršti de-
besų sluogsniai į išorę nepralei-
džia prasiveržti viduje degan-
čios kosminės ugnies mažiausia-
me kiekyje. Temperatūros ma-
tavimai išoriausiojo atmosferos
sluogsnio išryškino, kad tenai
vyrauja — 135 laipsniai Celsi-
jaus. Vienok iš to negalima da-
ryti jokio sprendimo apie esan-
čias aplinkybes toliau viduje ar-
ba planetos paviršiuje. Jupiterio
tirštumas yra labai mažas, —
tyrinėtojai skaičiuoja, kad tai
sudaro tiktai ketvirtąją dalį žė-
mės tirštumo. Galimas dalykas,
kad Jupiterio branduolys susi-
deda iš metalų, ir storas ledo
sluogsnis, panašus Grenlandijos
ledynams, dengia visą planetos
paviršių. Pasigailėjimo netu-

(Tęsinys 9-tam psl.)

WALT WHITMAN

AŠ APDAINUOJU SAVE

*Aš apdainuoju Save — paprastą, pavienį Asmenį;
Tačiau tariau žodį "Demokratišką", žodį, "E n - m a s s e".*

*Aš apdainuoju Fiziologiją nuo galvos iki kojų;
Ne fizionomija, nei smegenys vieni yra verti mūzos —
aš sakau vertingesnė yra visa Forma;
Aš apdainuoju Moterį tiek pat, kiek vyrą.*

*Gyvenimą didžiulėj aistroj, pulsą, ir jėgą,
Džiaugsmingai — pagal dieviškus nuostatus
laisviausiam elgesiui sukurtą,
Aš apdainuoju Modernųjį Žmogų.*

DIENŲ SKEVELDROS

1. Imdamas į rankas "Draugą",
netyčia žvilgterėjau į kalen-
dorių: — 13-toji! Ir tikrai, —
kiek kilnaus dėmesio, kiek
krikščioniškos artimojo mei-
lės paskirta mano (ir dulkės
nevertam!) asmeniui! Net
prakaitas išpila... Ačiū, jau
ačiū. Galima būtų atsakyti
trumpai drūtai:
— Su a.a. McCarthy lietu-
viškomis *substitutėmis* netu-
riu ir nenoriu jokių ryšių!
Bet tai būtų iš dalies gru-
bu, iš dalies... nelietuviška.
Stabtelėkime, vadinasi, minu-
tei kitai ir apsidairykime, ko-
kios gi iš tikrųjų pelkės talkš-
no tremties "Spaudoj ir gyve-
nime".

Mano "biografas", vargšas,
be veido (dangstosi kažkokio
L. Meliūno slapyvardžiu), bet
šimto rankų: — taip sujaukti
mano mintis, taip esmę iš-
kraipyti, ak, ne kiekvienas,
kad ir samarietis, sugebėtų.
Matyt, dėl idėjos akordinio
(ir — antvalandinio!) darbo
nevengia... Prieš tokį komer-
cinio patriotizmo milžiną vie-
šai lenkiu savo žilstančią gal-
vą.

"Partizanuose už geležinės
uždangos" skaitom, kaip vie-
no dalinio vadas žygio metu
sąvokuoja:

"... ilgas ir baisiai kruvi-
nas dar styro mums prieš,
akis kovos kelias. Esame
bejėgiai, kad galėtume pa-
skubint tarptautinės įvykių
raidos rato sukimaši mums
palankesne linkme. *Belie-
ka tesėti kovą toliau pa-
čiais gudriausiais metodais,
kurie suteiktų mums gali-
mybių šitą kovą išvesti ligi
reikiamo momento. Nusi-
minti nėra ko. Tai naudin-
ga tik mūsų priešams.* Ank-
sčiau ar vėliau mūsų kova
suras atgarsio, o mūsų tau-
tos kovų atkaklumas išri-
kiuos ją labiausiai laisvę
mylinčių tautų galerijoj".

Aiman, žymi tremtinių da-
lis toli-toli "pralenkė" tautą,

anapus likusią. Tai rūsti mis-
terija (kiti — po daugelio
metų! — tars: ...mizerija!):
— Kai sučeža iškeisto čekio
popierinukai (ar: iškeistos
žmonos šilkas!) kai kam vai-
denasi vėjyje išskeistos vė-
liavos;

— ...dalina kortas proferan-
sui ar bridžui, vaidenasi mo-
bilizacijos kvietimai;
— ...rakinama seifai, o at-
rodo, lygut užtaisoma patran-
kos.

Kyla kovos dvasia, bet...
prie baro, giliai po naktovi-
džio.

Tai tipiška fronto užnuga-
rio žiurkių psichologija ir —
strategija. O tauta gyvena...
Gyvena persirikiavus, čia pri-
sigūžus, čia įsiaudrėjus, alka-
ną, bet su savo daina, sąmo-
jum, išmintimi. Vieni miršta,
kiti gimsta, bet tauta ta pati,
lyg uola Baltijos atkrantėse.
Vakaruose metų bėgmėj ir iš
gerbūvio daugis pasimetė ir
— klieđi. Daugui atrodo, kad
su jų atsitraukimu iš tėvynės
sustojo ir pati istorija, lyg
koks senas laikrodīs komiso
krautuvėj.

Daugis tautiečių Vakaruos
yra sunegalavę baime galvoti.
Baime matyti Lietuvą ne jų
modelio. O Lietuva brenda
per okupacijos naktį iš tikro
ne ta, kokią palikom. Laikas
viską keičia...

L. Meliūno "pamokslas nuo
'Draugo' (Nr. 214) aukštu-
mos" yra klasiškas pavyzdys,
kaip kai kurie emigrantai ne-
sugeba spėti eiti paskui tau-
tą. Nesugeba, ir pyksta-niršta
savo bejėgiškume (dvasinėje
impotencijoje). Čia niekas
nebepagelbės, jei ligonis pats
savyje nesusidrūtens; čia be-
lieka... užjausti. Ir užjaučia-
me. Krikščioniškai. Iš visos
širdies.

Nervai pravartu laikyti,
kaip artojai sakydavo, ant
pavardžio. Gi p.L. Meliūnas
nieko kito antraštei nerado,
kaip tik "Žurnalistas įsigeidė
erdvės". Jo, vargšo, nervai
(Tęsinys 2-me psl.)

(Atkelta iš 1-mo psl.)

šlubuoja, bet kur p. Moderatoriaus atidė? Kaip jam patiktų, jei ašmi savo pastabas įvardyčiau, na, šitaip: "Kai kunigas varnas šaudo"?!

2.

Išlinkis į varnas savyje neturi jokio noro ką nors įžeisti ar pašiepti. Man tegrižta į atmintį paskutiniojo Rusijos (baltojo) caro užrašai, kuriuos monarchistai išleido Paryžiuje. Tenai tai keliais atvejais kalbama apie varnas. Caras rašo (cituojama, kiek atmenama): "...Karo reikalų ministras pranešė, kad mūs (skaityk: Rusijos) kariuomenė Rytprūsijos baigiamą apsupti. "Išėjau pamedžioti. Nušoviau kelias varnas".

Frontuos nebesiseka. Viduj traška sąsparos. O caras vėl: "...nušoviau kelias varnas".

Rasit, ir mes savyje turime carų, bent jau bajorų kraujo, nes mėgaujam... varnas šaudyti, kai istorija eina ir praeina čia pat šalimais. Mes nei krust. Tauta kovojo ir kančioj daug vertybių persvarstė, ar mes tas perkaitas įžiūrime? ar giliau drimbam į iliuzijų liūną?!

3.

Ak, vartau "Draugo" Nr. 215 ir — imu užčiuopti siūlus, kurie vedą į visą (nėsusipratimų, o gal priešingai — išsi-aiškinimų) kamuolį.

Pasirodo, L (lietuvių) F (fronto) Bičiulių stovyklų vasarą kalbėta "laisvės kovos prasmės naikinimo ir atstatymo" tema. Ryšium su tuo "Drauge" rašoma:

"... labai svarbu šiam ir ateities metui būtų įvesti Laisvės kovų kraujo aukų garbinimo kultą. Nuolat ir visur turi būti pagerbiami ir garbinami mūsų kankiniai ir kraujo aukos KZ-uose, kalcėjimuose, sukilimuose Lietuvoje ir Sibire, bei pasipriešinimo Lietuvos miškuose aukos.

"Seimos, organizacijos ir bendruomenės tegul meldžiasi ir daro žuvusiųjų minėjimus.

"Visuomenė tegul prašo rašytojus, menininkus, skulptorius įkūnyti legendarinius žuvusiųjų prisiminimus ir sudaro tam materialinį pagrindą, kad galėtų būti kuriami paveikslai, paminklai, literatūra ir muzika.

"Kunigai, pedagogai ir auklėtojai tegul junta sau pareigą nuolat priminti jaunimui apie garbingas kovas ir jų šventas aukas".

Tai, va, Gerb. Skaitytojai, kur išsiskiria tremties kairė ir dešinė!

Mes, kairieji, visą širdį ir visą protą sutelkiame ties g-y-v-a-j-a Lietuva (savaime aišku, atiduodami, kai tam metas, prideramą pagarbą ir visiems, kurie žuvo, idant ji, pati Lietuva, būtų gyva!)

Iš šito principo kyla didelė atsakomybė už kiekvieną gy-

vą lietuvi, atsakomybė už kiekvieną aischų giminės kraujo lašą.

Pas Vl. Ramojų "Lenktyne-se su šetonu" akivaizdžiai parodyta, kaip... 1944 m. vasarą buvo išžudyti vadinamieji žemaičių pulkai. Organizuota, atsiprašant, pačiai mirčiai, bolševikų patrankų ir kulkosvaidžių džiaugsmui.

Ar mes sustojam kada ties šia baisia disproporcija:

2,000 (su kaupu, rodos) žuvusių kovose už nepriklausomybę (1918-20 m.) ir 30,000 (su kaupu!) Partizanų (1944-49 m.)!

O daugis dar norėtų, kad ir šiandien Lietuvos giriose lietuši mūsų brolių kraujas. Kieno naudai? Kam čia — ar ne bolševikams! — talka?!

Kai ėjo rūsioji vengrų sukilimo kova, dalis mūsų spaudos geidavo, kad... atsilieptų ir Lietuva. Ačiū Dievui, kad ten po skaudžių patyrimų protu vadovaujamasi... Kai, beje, po Vėlinių grįžo studentai (Vilniuje ir Kaune), savyje skausmo nebepakeldami, atrodė, išsižėrus, ir... Lietuva. Kuris JAV lietuvių laikraštis (su nusmurgimu!) rašė, kad...tik 3 dienas studentai bruzdėjo. Ir dar mėgstam juoktis, kad prūsas po pietų būna... (žinomą tą būdvardį!).

Dievaž, šiomis ūkanotomis dienomis mums daugiau reikia ne herojų (ar: kandidatų į šventuosius ir kankinius!), bet eilinių, paprastų, bet gyvų lietuvių. Gyvasis lietuvis yra vienintelis laidas tautai gyventi ir jos nepriklausomybei vėl atstatyti. Lenkai yra dešimteriopai didesnė tauta, bet jie (krašte ir tremtyje) jau 1944-45 m. šaukė gyvybes taušoti.

Kai mes laikomės principo, kad svarbu tausoti kiekvieną aischų kraujo lašą, tai atitinkamai deriname ir visa kita. Tai ne oportunizmas, bet politika, kuri garantuoja tautai ko mažiausius biologinius ir kultūrinius nuostolius.

Dingos, komunizmas nesikeičia, bet keičiasi... atskiri komunistai. Anapus geležinės uždangos lietuvis įprato suvokti progą pasinaudoti. Tegaliame linkėti: sėkmės!

Na, kas prasmingiau: Vilniaus katedroje paveikslų galerija ar... arklidės?

Vilniaus-Kauno knygynuose bolševikinės Trečiakovo galerijos katalogai ar... "Lietuvių Tautos meno" (šeši) tomiai?

Dono kazokų choras ar savi (kad ir su partijos dainų tarpais) ansambliai?

Mano giliu įsitikinimu, ne juoktis, bet džiaugtis tenka kiekviena nauja gyvenamosios erdvės pėda (apie vonias vėliau, dabar stogas rūpi!), kiekvienu nauju svaru muilo, nauja — pridėdama! — nauja grūdų ir tt. ir tt.

Tautos kamienas, kaip ir daugumas po Vakarų išblaškytųjų lietuvių, vedą neatlaidžią rezistenciją prieš oku-

pantus. Kiekvienas skirtingu būdu. Ir ne mums, ypač ne šiandien, teisti tautą krašte. Mes tegalime džiaugtis jų, brolių ir sesių, pranašumu sporto aikštynuose, universitetuose, sumanumu ir sugebėjimais tarp fabrių halių ir arimuose ar į jūros vandenį išplatkus.

Jei tvenkiama Nemunas ties Kaunu, šviesiau bus visai Lietuvai. Vedama keliai, tai mažiau bus purvo. Atsodinama kirtimai, švariau ir sveikiau visiems.

Už visa tai mes okupantui nei ačiū, nei išgrauš nesakome. Bet nematyti pačio fakto, tai jau bloga valia, tyčios darbas!

Mes negalime žvelgti iš pamiūrų į kiekvieną milicininką (vokiečių okupacijos metu įsitikinom, ką reiškia, nors ir ribota, savo administracija!), komjaunuolių, netgi eilinių partijos narių. Tikrai, anot dr. V. Kudirkos, dar ne metas nuopelnais tėvynei dalintis, dar nežinia kas kurį darbą naudingiau Lietuvai okupacijos siauty atliks. Teismus palikime ateičiai.

Iš Lietuvos ištrūkusi A. Povilanienė pareiškė:

"... kolchozininkai, apsaugok Viešpatie, kokie vargšai! Vasarą dar gali kokią sauja jāvų ar bulvių nu-kniaukti, gi žiemą nieko,

absoliučiai nieko. O kaip suvarys juos į bendrą gyvenamą vietą, tai tada jie turės ar nuo bado mirti, ar pasidaryti žemesnės rūšies žmonėmis laukinio pavida-lo, nes kovoje dėl gyvybės išlaikymo bus priversti valgyti žolę, šaknis ir gal kirmėles. Laisvo pasaulio lietuviai, jei Jums teks skaičiuoti šiuos mano žodžius, susimildami gelbėkite savo brolius vargšus lietuvius, dabartinės Lietuvos kolchozininkus. Siųskite jiems drabužių, nes jiems nevalia sėti nei linų, nei kanapių, nei turėti avių, nevalia net miške pasidaryti kamų vyžom, paskutinį pieno lašą nuo vienos karvės, nu-traukdami net nuo kūdikių, parduoda, kad už keletą rublių pirktų žiupsnį druskos, vaistų, kokią skarmalą. Siųsdami tiems vargšams pagalbą, Jūs, laisvo pasaulio lietuviai, atliksite švenčiausią pareigą, kokią tik galima atlikti Dievui ir Tėvynei".

Parama broliams anapus geležinės uždangos (ypač Sibire) prieš keletą metų susilaukė (atspėkite, kuriuose laikraščiuose!) "kolaboravimo su okupantu" priekaištų. Nesirkime neliga, kaip teisingai pradžiamokslis pataria. J. Cičėnas

PASIMATYKITE SU STANLEY LITVIN

Mes turime išdirbtą reputaciją pilno pasirinkimo stakų lentų ir namams medžiagų.

CARR-MOOD LUMBER COMPANY

3039 SO. HALSTED STREET

Tel.: 2-1127

STANLEY LITVINAS, Mgr. — LIETUVIAI SAUSKONAI

Dabar yra laikas tinkamai įrengti savo namą vasarai ir žiemai.

MOVING **APDRAUSTAS PERKRAUTIS** **MOVING**
IS TOLI IR ARTI
(Nauji dideli traktai - naujausi krautymų
ligų metų patyrimas - Pigūs ir saugūs įvežimai)
JUOZAS NAUJOKA
2022 W. 69th Chicago 36, Ill. Tel. 2401b

Lietuvių Taupymo ir Bendrovių Lygos

kuriuose kiekvieno santaupos yra apdrau-
o namų paskolos duojamos lengvo

CHICAGO SAVINGS & LOAN

6245 SOUTH WESTERN AVE.

CHIC

GRovehill 6-7575

CONTINENTAL SAVINGS & LOAN

4559 SOUTH PAULINA STREET

CI

YArds 7-0145

CRANE SAVINGS & LOAN

2555 WEST 47th STREET

CHIC

LAfayette 3-4083

DISTRICT SAVINGS & LOAN

3430 SOUTH HALSTED STREET

CHI

CLiffside 4-0104

ST. ANTHONY SAVINGS & LOAN

1447 SOUTH 49th COURT

CIC

TOwnhall 3-8131-2

UNIVERSAL SAVINGS & LOAN

1800 SOUTH HALSTED STREET

CIN

AYmarket 1-2028

2 — NAUJENOS, CHICAGO 8, ILL.
— SATURDAY, SEPT. 27, 1958

Šypsenos

Sakė-pasakė

... viena poniutė kitai, atėjus į prekių išpardavimą: Tikėkim, kad čia nieko nerasi-me, kas man patiktų.

... bosas savo sekretorei: Pasiųsk mano dukrai telegramą, kad ji pasakytų mamai, kad ji baigtų kalbėti telefonu. Aš turiu skubų reikalą pas-kambinti.

... žmona vyrui: Aš bėgu vienai minutei. Pamaišyk vi-ralą kas pusę valandos.

... nepilnametė savo moti-nai: Aš jau suvartoju tris lūpoms pieštukus, kurie ne-nusitrina nuo bučnio ir vis dar neturėjau progos išban-dyti, ar jie tikrai nenuėina.

Kaip žmogus žmogų susitinka

Philadelphijos universiteto profesorius van Dyke mėgda-vo laisvalaikiu pažaisiti su sa-vo maža dukrele. Sykį mer-gaitė pradėjo klausinėti:

— Kur esi gimęs, tėveli?

— Bostone, dukrele, — at-sako profesorius.

— O kur mama gimė?

— San Francisco mieste, vaikel.

— O kur aš gimiau?

— Philadelphioj.

— Stebėtina, kaip žmonės iš tokių tolimų vietų susieina, — stebėjosi mergaitė.

Dar ir namie miega

— Kodėl taip vėlai į tarny-bą? — klausia bosas tarnau-toją.

— Pramiegojau.

Bosas nustebe:

— Tai tamsta ir namie dar miegi?

* * *

— Duok šė, parodysiu, kaip reikia dirbti, — netekęs kant-rybės viršininkas pasakė tar-nautojui, kurs lėtai ant vokų antspaudus spaudė, ir pae-męs antspaudą pradėjo greit spaudyti.

— Štai kaip reikia dirbti!

— pamokė jis, gražindamas antspaudą.

— Taigi, nieko stebėtino: tamsta abi rankas vartoji, — atsakė tarnautojas.

Du pfenigiu arbatpinigių

Viename Hamburgo restora-ne pietavo turtingas ameri-kietis su keliais artimaisiais. Sąskaita buvo 398.80 markių. Amerikietis kelneriui įteikė 400 markių ir gražą 1.20 mar-kių įsikišo į kišenį, kelneriui už patarnavimą įduodamas 2 pfenigiu.

Kelneris, nė akimi nemirk-telėjęs, mandagiausiai pada-vė svečiams apsiaustus, padė-jo apsilvilti ir šypsodamasis palydėjo pro duris.

Amerikietis staiga atsigrižo ir išpaudė kelneriui 100 mar-kių, sakydamas:

— Visada aš taip darau, bet pirmą kartą sutikau vyrą, ku-ris taip džentelmeniškai išsi-laikė.

Škotas lėktuve

Į aerodromą Glasgowe at-eina škotų pora, kuri nori skristi į Londoną. Biletas kaš-tuoja 5 svarus.

— O, ne, tai baisiai brangu, —sako škotas.

Gretimais prie mažo lėktu-vėlio stovi pilotas. Škotas pri-ėjęs klausia:

— Atsiprašau, gal tamsta skrendi į Londoną?

— Taip, — atsako pilotas.

— Gal ponas paimtum ir mane su žmona?

— Jei beskrendant nė vie-nas iš jūsų nė vieno žodžio nepasakys, nuvešiu, veltui. Bet jeigu išgirsiu nors vieną

garsą, kaštuos 5 svarus.

— Puiku, skrendame, apsi-džiaugė škotas.

Išskrido. Pilotas daro įvai-riausias figūras ir mirties kil-pas ore — kabinoje nė cyp!

Atskridus į Londoną, pilo-tas priėjęs paspaudžia škotui ranką, sakydamas:

— Esate vertas pagyrimo. Man darant akrobatikas tam-sta išlaikė tokį šaltumą, tai retas pavyzdys.

— O, žinai tamsta, vieną momentą tikrai norėjau su-rikti, — prisipažino škotas.

— Na, na, įdomu, kada tai buvo?

— Ogi tada, kai mano žmo-na iškrito...

ANGLŲ KALBOS PAMOKOS

ir priruošimas pilietybei

Greitas, lengvas, pasėkmingas

Pusiau - privatus.

12042 SO. MICHIGAN AVE.
Waterfall 8-6863

New Life Delicatessen

Namie gaminti delikatesai, maisto

produktai ir šviežia mėsa.

3146 SO. HALSTED ST.

Victory 2-7666

Jonas Grinius, savininkas

F & M RADIO & TELEVISION SERVICE

Authorized

DELCO & MOTOROLA DEALER

Car radio repaired while you wait.
3159 S. Wallace St. Calumet 5-9833

SIEGLER Automatic, GAS Forced-air HOME HEATERS

new performance

The big, furnace volume blower drives 4 TIMES MORE room air through the heart of the fire and out over your floors. You get furnace comfort in every room without costly pipes and registers to install. No more living in one room when the temperature drops. Sieglers is built to heat your entire home!

new economy

Ordinary heaters waste heat on the ceiling and out the chimney. Sieglers, with the patented Inner Heat Tubes, captures this wasted heat and pours it over your floors. If you want the finest in comfort and the lowest fuel bills, be sure the heater you buy has Inner Heat Tubes and a built-in Blower System.

new styling

Sieglers Gas Home Heaters are finished in genuine porcelain for a lifetime of beauty. Choose from rich leathertone, golden suntan or snowy white. There's a model just right for your home with either Pyrex glass or golden metal front.

see it now

OGDEN STOKER SALES and SERVICE CO.

1314 WEST GRAND AVENUE

CHICAGO, ILLINOIS

ALL PHONES SEELEY 3-7112

MAKSIMAS GORKIS ANEKDOTAS

(Tęsinys)

— Lyg — šaudo, — niūriai tarė Bykovas, jau gerai seno kareivio ausimi išgirdęs, kad čia kaip tik šūviai. — Nueik ir pažadink aukštutinius...

Sesuo išėjo, lyg nuo vėjo svyruodama tamsoje, pirštais susibrukdama laukus po skarele. Bykovas atsisėdo lovoje ir klausė, taip pat glostydamas virpančiomis rankomis plaukus ir barzdą.

— Šaudo, rupūžgalviai! Kažin — kas ir ką?

Sesuo labai greit nubėgo nuo laiptų ir dar tarpduryje suspigo kvailu, laibu balsu:

— Šaudo! Į stogą, į jūsų...

— Kvaisha, — griežtai pasakė Bykovas. — Šaudo iš tuščių.

— Oi, ne...

— Tylėk! Tai — manevrai. Kulkomis mieste nevalia šaudyti.

— Oi, ne! Oi, dievulėli, ne...

Moteris pribėgo prie lango, atidarė jį, — į kambarį įsiveržė tankus tratėjimas. Bykovas girdėjo, kad šaudo iš šautuvų ir revolverių. O štai humbterėjo bomba, langų stiklai suvaitojo, į šoną nuo Bykovo langų neramiai blykstelėjo žaibai. Moteriškė žegnodamasi pritūpė ant žemės ir taip pat suvaitojo:

— Viešpatie-e...

Iėjo sukdamasis Kikinas su apsiaustu ir su kepure, jis stypčiojo pirštų galais, jo veidas, lempos apšviestas, atrodė kaip varinis ir negyvas.

— Kas čia darosi? — sušuko Bykovas. — Kur Jakovas?

— Išėjo.

— Kuomet? Kur?

Nusiėmęs kepurę, kuprelis lyg nusikaltęs skėstelėjo išnartomis rankomis:

— Aš, Jegorai Ivanyčiau, jam sakiau — nelisk, nereikia! Nors jie tikrai apgavo...

— Kas?

— Viršininkai, vyriausybė. O Jaša sako: negalima, draugai... Niekšybė, sako. Jis — su kononoviečiais, su liejikais...

Bykovas kažką suprato, lyg būtų jį kas botagu perliejęs; nuleidęs nuo lovos kojas, jis sušvokštė:

— Chalata! Prie lango mane! Ei, boba...

Žiūrėdama pro langą, sesuo numojo ranka:

— Žinokitės! Kilo gaisras. Aš — namo...

Ir ne tik neišėjo, betgi net neatsistojo nuo grindų, klūpėdama prie lango.

Rengdamas Bykovą, Kikinas murmėjo:

— Kad tik neilėktų kas pro langą...

— Tylėk, — rūščiai tarė Bykovas. — Sąvadautojas! Slėpėjas...

Šūviai pliupsėjo arti. Galėjai girdėti net pratisą šauksmą:

— A-a-a...

Tarškėjo vartų sklėsčiai, trinksėjo durys, kažkas dviem kirviais kirto medį, skaudus moters balsas neramiai riktelėjo:

— Bėk sodais...

Priėjęs prie lango, Bykovas pamatė, kaip gatvė nušoliavo juodas arklys, prie jo nugaros augtė priaugęs žmogus, dėl to arklys radosi panašus į kupranugarį, o iš nelygaus pasagų caksėjimo galėjai spręsti, kad arklys šlubas. Glausdamosi prie tvorų ir prie namų sienų, prietemoje skubiai paskui viena kitą šmėstelėjo trys žmogystos, paskutinė vilko kažkokią kartį, karties galas brazdėjo per šaligatvio akmenis, kliuvo už stulpelių.

“Vagys”, — nusprendė Bykovas, jausdamas, kaip jo viduje grėsmingai didėja tyla, tuštuma, o joje skardžiai atsimušą visi garsai ir skęsta, gęsta mintys. Šit prazvimbė kulka, sušiureno sausi medžių lapai.

“Rikošetas, — nustatė Bykovas ir išgirdo baily Kikino balsą:

— Pasitrauktumėt nuo lango...

Jis stuktėlėjo Kikinui į petį.

— Maištas, vadinasi?

— Darbininkų sukilimas, Jegorai Ivanyčiau...

— Jakovas, Jaška — maištauja?

— Jis su kononoviečiais...

— Eik, — tarė Bykovas, ištiesęs ranką į langą, gatvės linkui. — Eik, pašauk jį! Kad tučtuojau grįžtų namo. Kodėl gi tu, niekše, tylėjai, slėpei?..

Kikinas, lyg kaltas būdamas, sumurmėjo:

— Jaša jums sakė: su ginklu rankoje...

— Eik! Žus Jaška — ne duosiu tau gyventi!

Bykovo žandikaulis taip kreitėjo, jog rodėsi — jam barzda nukris. Išsitiesęs kaip kaip rikiuotėje, pilkas, aukštas, jis stovėjo dulksoje lango dėmėje, išvertęs akis, kaukšėdamas dantimis, jo kojos drebėjo, ir chalatas sruveno, tekėjo nuo jo pečių kaulų.

Kikinas dingo.

Eisiu — namo, — pakartojo

gailestingoji sesuo.

Neatsitraukdamas akių nuo gatvės, paskendusios ūkanoje, Bykovas sunkiai sudribo į krėslių. Šaudė mažiau, rečiau, pykšėjo kirvis, kažkas išgriuvo, trinktelėjęs į tvorą ar į vartus, laužydamas lentas. Negalėjai suprasti: kodėl taip smarkiai įsitempė ir virpa teelgrafo laidai? Po to nenatūraliai greitai subiro gatvės duslus ūžesys, kojų trypimas, medžių traškėjimas, ir pažįstamas, aukštas, bet prikimęs balsas riktelėjo:

— Kelkit vartus! Kieme statinės — riskite...

“Tai mano kieme statinės”, — sumetė Bykovas.

O gatvėje palangėmis rėkavo:

— Riškite vielą prie žibinto! Traukit skersai gatvės... K-kirskit stulpus... Koją, koją, kipše...

— Čia — Jaškos balsas, — garsiai pasakė Bykovas. — Jo!

Nesinorėjo galvoti, ką veikia Jakovas, tačiau Bykovas vis dėlto murmėjo, užsikvėpdamas krūtine ant palangės:

Gina. Neleidžia.

Sesuo puldinėjo kambaryje iš kampo kampan, aimanuo-dama:

— Oi, viešpatie! Vie-iespatie... Plėšikai...

— Sėsk! — sušuko Bykovas.

— Kai tvosiu lazda! Tylėk...

Ir paėmęs lazda, su kuria belsdavo į lubas, šaukdamas Kikina, parodė ją seseriai. Jam tebekretėjo apatinė žiauna ir ūsai lindo burnon, jis timpčiojo ūsus, barzdą, bet žiauna vis krito, ir vis rūstesnė radosi tyla viduje, gilesnė tuštuma, į kurią veržėsi iš gatvės triukšmas, riksmas, medžių traškėjimas ir tolimi šūvių garsai.

— Statyk galu! — rikiovo kažkieno bosas prie vartų.

Jau prašvito, rūke žmogystos pasimatė gana aiškiai, jų buvo ne daugiau kaip šimtas, jos susigrūdė į kairę nuo Bykovo namų ir tvėrė gatvę, užversdamos ją telegrafo stul-

(Tęsinys 5-me psl.)

LIETUVON, apmokėję muitus ir mokesčius, pasiūsiu 40 svarų cukraus už \$21,50; 3 1/2 jardo vilnonės medžiagos eilutei už \$15,00; 30 gramų streptomycino už \$15,50. Reikalaukite spec. kainoraščio: LARAS Export—Import,

2033 W. North Ave., Chicago 47, Ill. Brunswick 8-5033

Siųskite siuntinius!

Siunčiame dovanų siuntinius į Lietuvą ir kitus kraštus: naujus gatavus rūbus ir taip pat įvairias medžiagas, maistą, vaisius, akordeonus, siuvas ir mezgamas mašinas, laikrodžius ir kitus daiktus. Siuntinius galite patys čia vietoje sudaryti.

KAINOS PRIEINAMOS.

A M E R L I T SUPPLIES CO.

2221 W. CERMAK ROAD
CHICAGO, ILL.

STASYS GRUBLIAUSKAS, Vedėjas

BŪKITE TIKRI,

kad jūsų dovanojami siuntiniai į Lietuvą, Latviją, Ukrainą ar Sovietų Sąjungos dalis

YRA 100% APDRAUSTI

Siųsdami savo paketus, būkite tikri, kad jūs siunčiate juos per autorizotą firmą ir reikalaukite apdraudos įrodymų.

Jūsų pačių interese turėti reikalus su patikima bendrove, kuri yra biznyje daugiau, kaip 25 metų. Mes didžiuojamės savo mandagiu, asmeniiniu, atidžiu ir greitu patarnavimu.

Gautus p a š t u siuntinius mes pakvituojame ir pasiunčiame sąskaitas per 24 valandas.

Atsilankykite į bet kuri mūsų skyrių ir pareikalaukite Vedėjo parodyti jums paliūdytą kopiją apdraudos poliso nuorašą nuo DURŲ IKI DURŲ. Reikalaukite mūsų puikių katalogų.

GLOBE PARCEL SERVICE, INC.

716 Walnut Street,
Philadelphia 6, Pa.
Walnut 5-3455

1991 Broadway
NEW YORK 23, N. Y.
Telephone: LYceum 5-0900

390 West Broadway
SO. BOSTON 27, MASS.
Telephone: ANDrew 8-8764

263 Market Street
Newark 2, N. J.
Telef.: MARket 3-1968

4102 Archer Avenue
CHICAGO 32, ILLINOIS
Telef.: FRontier 6-6399

6446 Michigan Avenue
DETROIT 10, MICHIGAN
Telephone: TASHmoo 5-7560

1313 Addison Road
Cor. Superior Ave. & E. 71st St.
CLEVELAND 3, OHIO
Telephone: UTah 1-0807

683 Hudson Ave.
ROCHESTER, NEW YORK
Tel.: BAKER 5-5923

346 — 3rd Avenue
PITTSBURGH 22, PA.
Tel.: GRant 1-3712

Reikalaukite telefonu arba raštu mūsų paskutinių informacijų knygtę.

PIRKITE JAV TAUPYMO BONUS

4 — NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL.

— SATURDAY, SEPT. 27, 1958

SPECIALUS SKELBIMAS

Mūsų klientų, gyvenančių Pittsburgho apylinkėje, patogumui mes atidarėme OFICIALŲ skyriaus ofisą.

346 — 3rd Avenue
PITTSBURGH 22, PA.

Telefonas: GRANT 1-3712

Dabar nereikės gabenti siuntinių į mūsų pagrindinį ofisą Filadelfijoje. Dabar Pittsburgho ir apylinkių gyventojai galės siųsti savo dovanų siuntinius į Lietuvą ir SSSR kraštus.

BETARPIŠKAI PER FIRMĄ, OFICIALIAI
INTURISTO MASKVOJE ĮGALIOTA

Jūs galėsite dabar pasinaudoti mūsų

DOVANŲ SIUNTINIŲ Į VISAS SSSR DALIS

siuntimo biznio 25 metų patyrimu. Muitas apmokamas iš anksto, visiškai apdraudimas, prityrę tarnautojai. Siuntimas vykdomas tuojau. Pakvitavimų gavimas garantuojamas.

GLOBE PARCEL SERVICE, INC.

346 — 3rd Avenue
PITTSBURGH 22, PA.

Telephone GRANT 1-3712

(Tęsinys iš 4-to pusl.)

pais, tempė juos už laidų kaip šamus už ūsų. Iš kaimynų kiemo nešė presuotą šieną, išstūmę ratus, šūkalodami siūbavo tvorą, į tą darbą apspan-gusiomis stiklinėmis akimis žiūrėjo tylių namų langai, ir buvo matyti, kaip retkarčiais už stiklų sudūluoja žmonių šešėliai.

Tolumoje karinis trimitas šaižiai sutrimitavo rinktis.

— Saugokis, — sušuko bo-sas, kažkas sutraškėjo, su-girgždėjo ir griuvo ant grin-dinio akmenų.

— Griauna, — balsu tarė Bykovas, kreipdamasis į se-serį ir tarsi reikalaudamas jos patarimo. — Girdi? Laužo!

Drebėdamas nuo šalčio, su-simetęs ant krūtinės chalata, jis dar labiau iškišo galvą pro langą ir pamatė, kad Jakovas bėga prie vartų su dalba ant peties, o paskui jį bėga dar koks dešimt žmonių, su šautu-vais rankose, su kirviais, vie-nas — su iena, jie visi drauge šoko prie vartų, Jakovas it katė perlipo į kiemą ir su-riko:

— Kelkit vartus! Imkit sta-tines...

Visa tai buvo neįtikėtina kaip sapnas, Bykovas žiūrėjo ir netikėjo akimis. Jį pažadi-no isteriškas sesers klyksmas:

— Oi, plėšikai...

Vartai atsidarė, žmonės įbė-go kieman.

— Stok! — suriko Bykovas, sukaupęs į tą šauksmą visas likusias jam jėgas. — Stokit, šėtonai! Jaška — varyk juos!

Jis pamatė į viršų pakeltą apskritą it raguolį Jakovo vei-dą, išgirdo jį rėkiant:

— Apgavo, dėde! Žudo žmones...

Ir po to gailiai nuaidėjo kuprelio balsas:

— Jegorai Ivanyčiaus — pa-sitraukit!

Kairioji vartapusė pakilo, pasviro ir triukšmingai nuvir-to į kiemą, žmonės sukibo nu-vilkę ją į gatvę, o kiti ėmė žino-mą lietuvišką istaigą ir išitikinti, jog mes tikrai turime di-džiausią pasirinkimą įvairiausių medžiagų, moteriškų ir vyriškų baltinių, skarelių, megztukų, deimantinių reztukų, plaukams kirpti mašinėlių, odos ir labiausiai SSSR pageidaujamų prekių žemiausio-mis kainomis.

Tuomet Bykovas, keikdamas paskutiniaisiais žodžiais, čiupo įrankiais, 14 auklių nupliky-vazoną su kaktušu ir sviedė tą, kai vaikai joms ant galvų jį į kiemą, į žmones. Vazonas karštą viralą ar kepsnį išpy-nukrito toli nuo jų, Bykovas lė, ir 21 auklė buvo uždarytos matė tai, bet sušuko seseriai: šaldytuvuose.

— Duokš gėles, kėdes duokš, viską!

Jis suriko užtektinai baisiai, moteris, dvilinka susirietusi, ėmė tylėdama blaškytis po kambarį, nešiodama nuo pa-langių gėlių vazonus, ranko-mis ir kojomis pristumdama kėdes, o Bykovas svyrudamas užsimodavo iš paskutinių jėgų, dejavo iš skausmo ir bloškė žemyn, į žmones, viską, ką galėjo pakelti, bloškė, krio-kė ir padūkusiai keikė.

— Jaška — užmušiu! Koska, luošy...

Kažkas šovė, plonai dzingte-lėjo stiklas, nuo lubų pabiro tinkas, sesuo suspiegusi atsise-do žemėn, pasiremmdama ran-komis, Bykovas atsigręžė į ją ir sušuko:

— Meluoj, gyva! Duokš, maita...

Ir tuo pačiu metu gatvėje, labai arti, supyskėjo šūviai, o pavartėje sukliko plonas bal-sas:

— Apsu-upo...

Bykovas matė, kaip sūnėnas pritūpė ir ėmė šliaužti kie-man, vilkdamas koją, o barz-dotas vyras, numetęs ieną, griuvo aukštiešniškai, taip trenkęs galva, kad nuo jos nukrito kepurė; tučiuojau iš-niro iš rūko ir atsirado prie vartų susilenkę, pilki kareiv-čiai, atkišę priešais durtuvus, rėkdami:

— Pasiduok! Gulk...

šaudė į bėgančius.

Bykovas ėmė nykiai kvatoti ir, ištiesęs ranką, baksnodamas ja žemyn, trypdamas ko-jomis, niaktelejo, prašvokštė:

— Durkit šitam, aure — šliaužia, skrybėlėtas, durk jam!

Kupriui — aure pritūpęs už statinės, kuprotam...

Gailestingoji sesuo, atidariu-si kitą langą, irgi staugė:

— Durkite!.. Durkite, vy-

(Pabaiga)

Vaikų auklės amatas

Viena New Yorko statisti-koš firma sumanė surinkti ži-nias apie padieniu samdo-siūbuoti antrąją vartapusę, mas vaikų auklės (baby sit-ters). Statistikos žiniomis per-josi mažas, kuprotas žmogelis, nai vaikai 200 auklių sužeidė špilkomis ir kitokiais aštriais įrankiais, 14 auklių nupliky-vazoną su kaktušu ir sviedė tą, kai vaikai joms ant galvų jį į kiemą, į žmones. Vazonas karštą viralą ar kepsnį išpy-nukrito toli nuo jų, Bykovas lė, ir 21 auklė buvo uždarytos matė tai, bet sušuko seseriai: šaldytuvuose.

PADEKIME ARTIMIESIEMS LIETUVOJE IR SIBIRE!

Jau laikas pasiusti Jūsų atneštus ar paštų mums prisiųstus KALĖ-DINIUS SIUNTINIUS. Kviečiame nors kartą atsilankyti į daugeliui žinomą lietuvišką istaigą ir išitikinti, jog mes tikrai turime di-džiausią pasirinkimą įvairiausių medžiagų, moteriškų ir vyriškų baltinių, skarelių, megztukų, deimantinių reztukų, plaukams kirpti mašinėlių, odos ir labiausiai SSSR pageidaujamų prekių žemiausio-mis kainomis.

Galite ir užsakyti iš katalogų angliškas medžiagas, avalynę, vais-tus, akordeonus, suvamas mašinas, maistą ir t. t. Pav: 3¼ ydo mėlyna lygi ar dryža vilna vyr. siutui, 3 yd, mėlyna ar tamsiai pil-ka vilna vyr. paltui ir skustuvys "Solingen" \$52.50 3 y. mėlyna ar pilka vilna moter. paltui, 4 y. mėlynas su taškais ar kvadratais rayon suknelė, vilnonis megztinis, 3 rayon kojines, 2 rayon apatiniai ir 2 kelnaitės \$48.00 Sujungus abu siuntinius į vieną, pridėdame 14 kara. parker \$100.00 30 svarų cukraus \$16.00 18 svarų kiaušės taukų, 10 sv. miltų, 5 sv. cukraus, 4 sv. monų kruopų ir 2 sv. ryžių \$28.50

PATRIA GIFT PARCEL CO.

3741 West 26th Street, Chicago 23, Ill., USA.
Tel.: Crawford 7-2126

Atominės bombos pagadino mūsų orą, sako kanadietis

Londonas. — Vienas Kana-dos profesorius, William Par-ker, 46 m., istorinės geografi-jos mokytojas Manitobos uni-versitete, kurs šiuo metu ruo-šiasi daktaratui Oxfordo uni-versitete, tvirtina, kad pablo-gėjęs oras visame pasaulyje prasidėjo dėl atominių bom-bų sprogdinimų. Jis tą dalyką studijuojas nuo to laiko, kai pirmą kartą Nevados dyku-moje buvo išsprogdinta ato-minė bomba, po kurios kitą dieną vakarinėje Kanadoje įvyko jos istorijoje negirdėtai žiauri audra. "Pastaraisiais 6 ar 7 metais oras rodo nera-mumą, kokiam ligi šiol nėra pavydžių", sako profesorius.

Ypatingai padaugėję tornadai šiaurinėje Amerikoje, net at-siradę Anglijoje, kur tornadų niekad nebūdavo. Labai keis-tos debesų formacijos paste-bimos Europoje ir šiaurės Amerikoje.

Nors britų oro specialistai juokiasi iš profesoriaus, sa-kydami, jog Anglijos ilgoji lietingoji vasara, kuri baigėsi per visą 100 metų pikčiausia audra, nieko bendra neturi su atominėmis bombomis, prof. Parkeris atsikerta, esą, užuot juokavę jie turėtų verčiau studijuoti, kaip atominėmis priemonėmis savo krašto orą pagerinti.

Darbo, namo, buto reikia — Viską tik "Naujienos" teikia.

MES NESAME PATENKINTI IKI JŪS NESATE PATENKINTI

Mes dėkojame savo klientams už rėmimą mūsų firmos ir jų patogumui mes skelbiame sekančius pagerinimus:

1. Mūsų istaiga Newark'e bus atidara ir sekmad. nuo 9 iki 4 val.
2. Mes išsiunčiame siuntinius tuojau neatidėliodami.
3. Oro pašto siuntiniai, jeigu jie pristatomi iki 12 valandos, išsiunčiami tą pačią dieną.
4. Mes padidinome prekių pasirinkimą mūsų maisto ir medžiagų skyriuje.
5. Mūsų maisto, aukskų ir vaistų nauji standartiniai siuntiniai yra sudaryti ilga patirtimi remiantis mūsų klientų poreikavimais. Ateikite į:

Package Express & Travel Agency, Inc.

1530 Bedford Ave., Brooklyn 16, N. Y.
Tel.: INgersol 7-6465, INgersol 7-7272

Atidaryta kasdien nuo 9 iki 6 valandos, sekmadieniais ir šeštadieniais nuo 9 iki 4 val.

312 Market St. Newark, N. J. Tel.: MITchell 2-2452
(Licensed by USSR)

MŪSŲ SKYRIAI:

78 Second Avenue NEW YORK 3, N. Y. ORegon 4-1540	11601 Jos Campau Ave. DETROIT 12, MICH. TOWnsend 8-0298	121 S. Vermont St. LOS ANGELES, CAL. DUNKirk 5-6550

N. Y. istaiga atidaryta kasdien 9—6, šeštad. ir sekmad. 9—4.

832 N. 7th Street Philadelphia 23, Pa. WAlnut 3-1747	651 Albany Avenue HARTFORD, CONN. CHApel 7-5164	1241 N. Ashland Ave. CHICAGO 22, ILL. HUMboldt 6-2818

Jums maloniai patarnaus mūsų tarnautojai ir su jumis kalbės jūsų gimtąja kalba.

Nudžiuginkite Jūsų artimuosius dovanomis KALĖDOMS.

Siuntiniai į Lietuvą

su iš kalno apmokėtu muitu.
Siuntinių pristatymas gavėjams 100% garantuotas.

Siuntiniams i STRS siusti mūsų įmonė turi nuo 1947 metų betarpe sutartį su Intu-ristu Maskvoj

MES SIUNČIAME TIK NAJUS JŪSŲ MUMS

PRISTATYTUS ARBA PAS MUS VIETOJE

PIRKTUS ĮVAIRIAUSIUS DAIKTUS.

Mūsų įmonėje Jūs visuomet rasite siuntiniams sudaryti didžiausią pasirinkimą įvairių vietinių ir importuotų medžiagų, odos, maisto produktų, ner-tinių, skarelių, kojinių, kostiumams priedų, stiklui reztukų, vaistų ir pan. Jas pirkdami Jūs įsitikinsite, kad kainos labai prieinamos.

Mūsų turimi JAV keliolika tūkstančių nuolatinių klientų yra geriausias įrodymas įmonės atliekamo greito ir tikrai sąžiningo patarnavimo.

Neatidėliodami reikalaukite mūsų naująjį katalogą.

Pristatome siuntinius greičiau, nei kiti, nes įtei-kiame juos paštui betar-piai Chicagoj.

CENTRAL PARCEL SERVICE, INC.

220 So. State St., Chicago 4, Ill.
Phone: WAbash 2-9854

Mūsų klientai naudojami prie įmonės esama automobiliams pastatyti vieta Quincy Str. nemokamai.

M Ū S Ų ŽINGSNIAI

Leidžia Santara ir Samb! Šviesa Chicagoje.
REDAGUOJA: J. Eglė Zabarauskaitė ir Rita Kavolienė.
MEDŽIAGĄ SIŪSTI: 7018 So. Rockwell Street, Chicago, Illinois.

I METAI

NR. 17

Penktasis Santaros Suvažiavimas

Vanda Gegevičiūtė

Tvankų rugsėjo 5 d. rytą, pakilę nuo rudens gėrybėmis apkrauto pusryčių stalo, skubėjome susirinkimų salės linkui. Pakeliui nusvirusios obelių šakos rodė gausingą derlių — štai ir vėl santariečiams metas pažvelgti į savo pereitų metų vaisius ir paruošti dirvą naujiems. Tyliai nuskambėjus paskutiniams Gaudeamus garsams, buvo pradėtas 5-sis Santariečių suvažiavimas, kurį atidarė CV pirmininkas V. Adamkavičius. Tardamas sveikinimo žodį susirinkusiems, p. Bačiūnas džiaugėsi santariečių energija ir noru dirbti. Po to sekė skyrių pranešimai. Visi nusistebėjo Clevelando skyriumi, kuris, būdamas labai negausus narių skaičiumi, ištingė atsikviest Chicago operą Rigoletto, o spalio 13 d. užsimojo tą patį padaryti su Faustu. Kai kurių skyrių užsniūdimas ar apatija sukėlė daug klausimų apie Santaros veiklą. Tad po to sekė debatai (dalyvaujant V. Gegevičiūtei, L. Šmulskščiui ir A. Iljasevičiui, ir moderuojant L. Sabaliūnui) bandė išvelgti kultūrinio nuosmukio prežastis visuomenėje ir Santaros veikloje. Labai karštų diskusijų metu vyravo du frontai — jaunieji santariečiai aštriai puolė vadus, kurie gynėsi, su dideliu pasitenkinimu matydami jaunųjų susidomėjimą ir norą aktyviai jungtis į Santaros veiklą. Teko nutraukti šią kovą, kai pasigirdo lėkščių skambėjimas, bet pasiliko išvados, kurios faktiškai rodo, kad Santara neturi jokio nuosmukio, bet išgyvena apatiją, kurią pagydyti geriausias vaistas ir yra šis suvažiavimas.

Po pietų pertraukos vėl būrėmės išklausti V. Krivicko paskaitos apie tautiškumą istorinėje perspektyvoje. Paskaita nuodugniai nagrinėjo visus tautiškumo veidus nuo pat savo kilmės. Vieni kitiems prieštaraujantys pasisakymai apie šią paskaitą iššaukia šį paaiškinimą: Kolegos inžinieriai, kurie pareiškė, kad pusė šios paskaitos visai nesuprato, galės ateityje daugiau gilintis į šios paskaitos mintis, kurios bus atspausdintos V. Kavolio numatytoje išleisti tautiškumo brošiūroje. O dabar stenkimės įgyvendinti paskutiniuosius V. Krivicko paskaitos žodžius, būtent, siekti tolerantiško ir humanistiško tautiškumo, kuris gyvai ugdo individualias asmenybes.

Po 10 min. pertraukos sekė

CV pirm. V. Adamkavičiaus veiklos apžvalga. Pirmiausia pirm-kas atkreipė dėmesį į tai, kad kiek stipresnėje formoje jokios apatijos Santaros veikloje nebuvo jausta. Veiklą koordinavo CV aplinkraštis, kuris davė idėjas, o skyriai jas išvystė. Veiklos dėmesys buvo atkreiptas į lietuvių kultūrinės veiklos išvystymą, kaip, pvz. parodas, koncertus, paskaitas, savo kultūros išnešimą į svetimtaučių tarpą. Pranešimas apie Santaros skyriaus įsisteigimą Vokietijoje sukėlė daug džiaugsmo. Pirm-kas baigė savo apžvalgą labai jautriu pasisakymu: "Dirbome nuoširdžiai darbą, kuriuo tikėjome".

Sekantis kalbėtojas, Santaros garbės filisteris Rastenis, užakcentavo reikalą palaikyti santykius su kitų tautų studentais, ypatingai stengtis su pažindinti rytiečius su lietuvių reikalais ir gauti informacijų apie jų problemas.

Popiečio programa buvo baigta diskusijomis apie institucinės ir metodinės veiklos išvystymą. Dalyvavo G. Gedvila, L. Narbutis ir L. Šmulskštys. Deja, jų pasiūlymas pakeisti statutą buvo nepriimtas, bet V. Kavolio pasiūlymas palikti rytų ir vakarų padalinimą, kaip suvažiavimo rezoliucija, buvo vienbalsiai priimtas.

Daugelis nekantriai laukė šokių, ir tik iš pareigos jausmo atsilankė į K. Binkio minėjimą. Tačiau K. Ostrauskas taip spalvingai paskaitė apie K. Binkio gyvenimą ir kūrybą, vis pailiustruodamas vaizdžiomis kūrinių ištraukomis, kad nė vienas neteko užsi-degti cigaretės iš nuobodumo. Programa buvo pajvairinta deklamacijomis, dalyvaujant M. Vičiulytei, R. Kavolienei, žurn. B. Railai, A. Iljasevičiui ir L. Šmulskščiui. Paveikti K. Binkio humoro, baigėm oficialiąją programos dalį ir pradėjom linksmąją arba antrąją dalį, kurios įvykiai yra gan smulkmeniškai aprašyti J. Gibaičio išleista-me laikraštėlyje "Raudonosios Akys".

Antrosios dienos programa prasidėjo gan anksti. Tai buvo ženklas, kad ji bus ilga. Pirmiausia įvyko debatai dalyvaujant J. Kaupui, B. Railai, A. Škėmai, Pivorūnui, K. Ostrauskui ir moderuojant V. Trumpai. Prelegentai nagrinėjo temą "Kultūrinio gyve-

nimo bėdos ir akademinis jaunimas". Pesimistiški ir optimistiški pasisakymai apie kultūrinį nuosmukį ir kultūrinio prieauglio klausimą turėjo būti nutraukti, nes ateitininkų atstovas p. P. Žumbakis prieš išvykdamas norėjo pasveikinti suvažiavimo dalyvius.

Po pietų grįžome į salę pasiklausti R. Babicko paskaitos apie džazą. Džazo kitėjimas istorijos bėgyje buvo pailiustruotas plokštelėmis pradedant Louis Armstrongu ir baigiant Stravinskiu. Ypatin-gai daug ovacijų iš jaunųjų tarpo susilaukė R. Babickas, dainuodamas Trakų pilies mėlynės (Blues). Tada ir vėl turėjome sukaupti džazo atpalaiduotas mintis, nes A. Škėmos paskaita apie lietuvių tremties literatūros mirtį sukėlė visų tarpe daug susirūpinimo. Buvo paminėtos trys didžiausios mirties priežastys: išbėgimo gėda, asimiliacija ir, gal svarbiausia, ghetto arba užsidarymas, kuris įvyksta, kai praeitis yra neproporcingai patobulinta, ir tada tas praeities sentimentalumas veikia kaip dvasinis sedatyvas, kuris užblokuoja progresą. "Lotofėgų šalis", "Sniego Balandžiai" ir "Rauda" vaizdžiai nupiešė tremties kūrybos ir kūrėjų buitį. Diskusijų ir čia netrūko, nors jos buvo nukreiptos į platesnę literatūros plotmę.

Vakare vyravo didelės šventės nuotaika. Išsipuošusios kolegės šiandien visos galėjo stoti į gražuolių eiles. Tokioje nuotaikoje šįvakar ne tik L. Narbutis, bet be jokių išimčių visi buvom sužavėti D. Mongirdaitės jau gerokai išlavintu balseliu. Po arijos iš Madame Butterfly sekė neišvengiamas "ancore". D. Olikonytė, gražiai skambindama pianu, toliau išblaškė dienos įtampą. Ir taip su pasvirusiomis galvomis klausėmės K. Ostrausko, J. Kaupo, A. Škėmos ir M. Katiliškio skaitant savo kūrybą. Tada lyg svajodami apie lotusų šalį, ar apie besibaigiančias suvažiavimo dienas be didelio triukšmo, mažais būreliais leidomės į pakalnę, kur laukė jau užsi-liepsnojęs laužas. Dainuoti kažkodėl nesisekė. Akis įsmeigę į plevėsuojančias liepsnas vieni klausėsi simbolingos graikų pasakos, kurią skaitė p. Rastenis, kiti svajojo, ir tik R. Vėžiui su labai vykusiais juokais pasisekė grąžinti visus į realybę. Melancholiškai niūniuodami grįžome į šokių salę sulaukti sekmadienio ryto prie linksmesnių tango ir cha-cha akordų.

Nelabai lauktas, bet šiltas ir giedras išaušo sekmadienio rytas. 10 val. prasidėjo sekmadienio programa. Žurn. Raila labai nuosekliai kalbėjo apie Santaros vidinius reikalus. Pabrėždamas, kad Santara yra ir turi būti ideologinė organizacija, nes ideologija yra organizacijos jungtis ir pastovumas. Kvietė ryškinti ir plėsti savo ideologiją ir

Iš mūsų veiklos

I naują Stud. Santaros valdybą išrinkti: J. Lintakas, pirmininkas, A. Iljasevičius, L. Narbutis, L. Liškūnaitė ir L. Šmulskštys. Revizijos komisijon: A. Butas, V. Eikinas ir A. Simutyte.

Chicagos Santaros skyriaus susirinkimas įvyksta spalio 3 d., 7:30 val. Tėviškės bažnyčios mažojo salė. Adresas: 6641-43 So. Troy. Programoj numatyta tema "Lietuvybės išlaikymas ir nutautėjimas".

(Tęsinys 7-tam psl.)

daugiau reikštis politikoje. Taip pat burtis ir kovoti tarptautinėje plotmėje. Statyti gaires ūkiniam ir politiniam atkūrimui. Nusistatyti ir kovoti aktyviai už Lietuvos laisvę. Iš visų dalyvavusių diskusijose tenka pastebėti Kavolio pasisakymą, kurs išreiškė daugumos mintis, būtent, kad Santaros veiklos kryptis į humanizmą, t.y. kultūrinę veiklą, yra labai pageidautinas reiškinys.

Iškilmingas uždarymas buvo pradėtas p. Bačiūno linkėjimais ir kvietimu vėl kitais metais telktis Tabor farmos pastogėje, jei jis jos neparduosias. Toliau taut. liet. sąj. pirm. Rastenis tarė trumpą žodį. Valstiečių liaudininkų vardu Šmulktys linkėjo dirbti kultūrinį darbą, bet neužmiršti ir praktiškos politikos. LSS pirm-kas A. Mickevičius sveikindamas patarė nešti Santaros veiklą daugiau į jaunimą. ASS pirm. Avizienis sveikindamas tarė, kad viena diena, praleista svetimoje organizacijoje, kartais daugiau išmoko, negu metai savoje. Baigė linkėdamas ir toliau tęsti humaniškumo idėją. Dr. Valaitis, šviesos ir Santaros fed. šefas, linkėjo ir toliau bendromis pastangomis kovoti už laisvę, mokslą ir tėvynę.

Buvo perskaityti sveikiniai iš konsulo Daudžvardžio, iš Europos Santaros, iš Santaros garbės filisterio Drungos, dr. A. Mačiukienės, iš L. Varpininkų Sąjungos, Ateitininkų suvažiavimo ir J. Mekō. Po to V. Kavolis pranešė apie labai pasisekusius kursus. Iteikiami dail. Viesulo paveikslai kruopščiausiai kursų nariui A. Iljasevičiui ir narei D. Sakalauskaitei, taipogi solistei D. Mongirdaitei. Tada CV pirm-kas, taręs atsisveikinimo žodį, oficialiai perdavė savo pareigas šeštadienį išrinktam pirmininkui J. Lintakui. Pasveikinę naują valdybą, suvažiavimą baigėm Lietuvos himnu. Lauke laukiantys fotografai skubėjo užfiksuoti 5-tąjį suvažiavimą. O mes kiekvienas sau bandėme užfiksuoti tą sodą ir pažįstamus veidus savo atmintyje. Dar ilgai lūkuriavome prie mašinų, neišdrįsdami pajudėti. Pagaliau nieko kito neliko, kaip tik grįžti į kasdieninį gyvenimą ir vėl laukti to veiklą pataisančio vaisto — kito suvažiavimo.

Bezdžionių, mažų vaikų ir modernistų paroda Londone

Modernistinis menas yra grėsmingas simptomas Vakarų civilizacijai

LONDONAS. — Čia suruošta beždžionių, mažų vaikų ir pažangiųjų menininkų studentų paroda, siekiant įrodyti, kad modernistų menas kai kuriais atvejais yra net "žemiau šimpanzių ir mažų vaikų savigarbos".

Parodą surengė meno kritikas Marvyn Levy, Londono zoologijos muziejaus atstovas Dr. Desmond Morris ir Ipswich Meno mokykla.

Sir Julian Huxley, biologas ir evoliucijos teorijos pionieriaus Thomas H. Huxley vaikaitis, buvo vienas lankytojų, tą parodą atidarant Royal Festival Hall. Paroda truks 3 savaites.

Parodoje išstatyti trijų beždžionių braižiniai ir piešiniai. Jos yra "Congo", trijų metų amžiaus šimpanzė iš Londono zoologijos sodo; "Alexander", orangutangas iš to paties sodo, ir "Betsy", taip pat šimpanzė iš Baltimoro zoo. Orangutangas Alexander yra pirma šios genties beždžionė, dalyvaujanti meno parodose.

Congo ir Alexander savo darbams vartojo temperą ir teptuką; Congo, be to, vartojo ir pieštuką. Betsy paveikslai yra piršto darbo.

Mažų vaikų piešinių parodoj dalyvauja Timothy Vaughan, 3 metų amžiaus, ir Graham Phillips, 15 mėnesių, kurių porodos atidarymą ant rankų atsinešė jo motina, buvusi Phoebe Katz iš New Yorko.

Ipswich meno mokyklos studentų, nuo 16 iki 20 metų amžiaus, parodoje išstatyti kūrinių yra Tachiste pakraippos (mokyklos), nereprezentaciniai (nonrepresentational). Ta mokykla abstraktinėms kompozicijoms vartoja lašinimą ir taškymą.

Parodos tezė buvo ta, kad vaikai ir beždžionės siekia mene pagrindinių objektų, kuriuos Mr. Levy pavadino estetinė kompozicija ir pastangomis perduoti simbolinius vaizdus, tuo tarpu kai Tachistai ir Action grupė to nesiekia. Action (mokyklos) dailininkai dirba plačiais šlaksčiais ir tepimais, drobę ant grindų pasikloję, dažnai vartodami kompozicijoms šluotas ir savo kojas.

Trimetis Timothy rodėsi kiek nustebintas, nesuprasdamas, už ką jam teikiamas toks susidomėjimas per parodos atidarymą. Reporteriams ir fotografams jis pareiškė: "Aš padariau keletą burbulų" (I did some bubbles). Paklaustas, ar jis labiau mėgsta savo piešinius ar beždžionės Congo, jis, pagalvojęs ir pirščiuku parodęs į Congo kūrybą, atsakė "šitas".

Dr Morris pareiškė, kad Congo pirmieji piešiniai prieš

porą metų buvo visai tokie, kaip Grahamo (15 mėn. vaiko). Jie buvo trumpos, nesujungtos linijos, bet kai tik beždžionė pastebėjo, kad iš jos popieriuje braukiojamo pieštuko kažkas išeina, ji pradėjo pati nustebo, o vėliau pradėjo išvedžioti šio kias formas. Netrukus prie savo "repertuaro" beždžionė pridėjo horizontalines temas, pagaliau sulenktas linijas ir pagaliau pilną ratą arba apskritimą. Apskritimą Dr. Morris ir M. Levy vadina slenksčiu į reprezentuojamąjį meną.

Dr. Morris pranešė, kad Congo apskritimai ir drąsūs kryžiai per vėlai buvo nupiešti, tad į parodą nebebuvo pristatyti. Šios beždžionės pieštuku darytuose keturkampiuose ir jos asimetriškai išvestose linijose esą galima rasti formas, balanso ir paprastos simetrijos nuovoką.

Tachistų piešinių technika sofistikuota ir Mr. Levy ją apibūdino kaip "paveikslo destrukcijos" (destruction of the image) ir "absurdišku paneigimu pačios pirmąs matomojo meno funkcijos, kuri egzistavo nuo pat urvinių žmogaus tapybos laikų".

Kritikai tvirtina, kad Akcijos (Action) ir Tachistų mokyklos piešiniai yra aiškūs "mirties geidimo" ženklai, kurie gali būti grėsmingas simptomas Vakarų civilizacijai.

jp

Šypsenos

— Ar buvo kas atėjęs, kai aš buvau išėjęs?
— Taip, pone daktare.
— Kas?
— Aš.
— Nesąmonė! Aš klausiu, ar kas kitas buvo atėjęs?
— Taip, pone daktare.
— Kas?
— Tamsta.

* * *

Jean Cocteau apsilankius Amerikoje vienas New Yorko reporteris paklausė:

— Koks, tamstos nuomone, yra didžiausias Amerikos žygis, padarytas dvidešimtajame šimtmečiuje?
— Europos atradimas.

* * *

Pilname keleivių vagone stovi žmogelis ir rūko cigaretę. Traukinys pajuda, vagonas trukteli ir žmogui cigaretė iš dantų iškrinta stačiai vienai poniai į pravirą dekolte. Ponia sušunka. Žmogelis suramina: "Nieko, ponia, aš kitą išdegsiu".

Skaitykite "N-nas"

7 — NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL.
— SATURDAY, SEPT. 27, 1958

(Tęsinys iš 6-to pusl.)

Programą praves kolegė Vanda Gegevičiūtė ir kolega Gabrieliūs Gedvila. Visi santariečiai ir svečiai kviečiami atsilankyti.

Antanas Škėma, Santaros Garbės Filisteris, vaidins K. Inčiūros-A. Gustaičio 6 veiksmų dramoj "Vincas Kudirka" ir V. Karklinš komedijoje "Raudonasis vynas". Abu šie spektakliai įvyks spalio 25-26 dienomis Chicagoje, Marijos Aukšt. mokyklos salėje. Santariečiai kviečiami kuo gausiausiai atsilankyti.

Vytautas Kavolis buvo atstovas PLB seime, New York'e, ir įėjo į seimo sekretoriatą.

Valdas Adamkavičius, buvęs Stud. Santaros centro valdybos pirmininkas, La Salle viešbuty įvykusiame antikomunistiniam susiburime (Anticommunist Rally) miniai

klausytojų pasakė kalbą, pristatydamas dabartinę Lietuvos būklę ir pasmerkdamas komunistų brutalius veiksmus. Jis susilaukė didelių ovacijų.

Dail. Ignas Ignatavičius, didelis Santaros bičiulis, padėjo Santaros Clevelando skyriaus atkviestai operai "Faustas" Clevelande, sutvarkyti scenos dekoracijas. Santariečiai jam už tai nuoširdžiai dėkoja.

Gabrieliūs Gedvila, lankąs teisių fakultetą Chicagos universitete, iš Cicero persikėlė į pietų Chicago. Jo dabartinis adresas: 6048 S. Ingleside, Chicago, Ill.

Albertą Kerelį ir Ireną Ausiukaitytę, sukūrusius lietuvišką šeimą, sveikina ir laimės linki Santara.

Lietuvių Studentų Sąjungos JAV visuotinis suvažiavimas įvyks Detroite per Padėkos dienos savaitgalį. Visi studentai kviečiami dalyvauti.

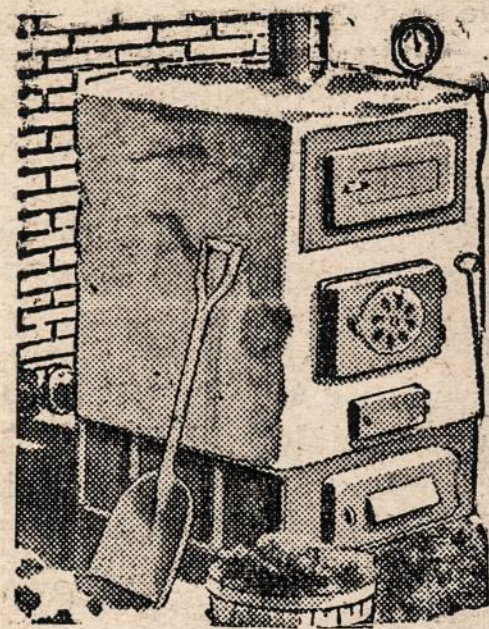
GERA NAUJIENA VISIEMS MŪSŲ DRAUGAMS LIETUVIAMS. ATVYKITE IR SUSIPAŽINKITE.

Taupykite ir pelnykite aukščiausius dividendus Federalinės valdžios apdraustose taupymo ir skolinimo bendrovėse. Už pinigus, įdėtus prieš mėnesio 15 d., dividendai mokami nuo mėnesio 1 dienos.

Visos taupymo sąskaitos Federalinės valdžios apdraustos iki \$10,000 F. S. L. I. C. įstaigoje.

Visais nuosavybės ir paskolų klausimais tučtuojau duoda patarimų mūsų prityrę gabūs tarnautojai.

AVONDALE SAVINGS & LOAN ASS'N.
2965 MILWAUKEE AVE., CHICAGO, ILLINOIS

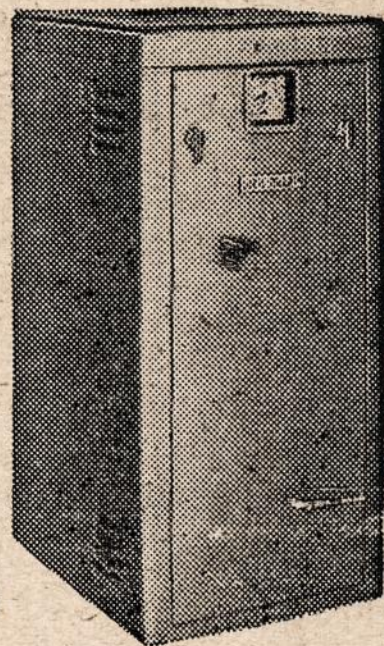

GET RID OF THIS NOW!

Senas boileris Jums brangiai kainuoja, nes sunaudoja nepaprastai daug kuro.

PAKEISKITE JĮ VERTINGU
WEIL-McLAIN
"EKSTRA GERU" GESO BOILERIU

Nėra nieko geresnio už geso boilerį, kuris šaltomis žiemos dienomis suteikia reikalingą šilumą. Niekas negali atstoti Weil McLain geso šildytuvo, lieto iš specialios geležies. Šis šildytuvas turi daugelį savybių, darančių jį daug ekonomiškiau ir veikiau žymiai geriau negu kiti. Jis yra American Gas Association patvirtintas. Nesvarbu koks yra Jūsų namas ar butas, mes turime Jums tinkamą Weil-McLain geso šildytuvą. Teiraukitės informaciją šiandien, kad Jums būtų parankiau ir pigiau.

TELEFONUOKITE
ŠIANDIEN
dėl kainų. Tatai nieku
Jus neįpareigos

Pasinaudokite šiandien... Geromis sąlygomis

GRECO HEATING CO.

5141 W. DIVERSEY AVE.

BE 7-2449

ME 7-6685

Mūsų kultūrininkų įvertinimas

Pasaulio Lietuvių Bendruomenės Seimo metu, New Yorke, Lietuvių Enciklopedijos redakciniam kolektyvui buvo įteikta \$1,000 pirmoji kultūros premija, kurią paskyrė Ohio Lietuvių Gydytojų Draugija už pasaulio lietuvių bendruomenėje reikšmingą lietuvių kultūrinį pasiekimą 1957-1958 metais.

Jury komisija (penktuoju balsavimu, 7 balsais, 2 susilaikius) premiją pripažino vertindama pagal šiuos svarbesnius kriterijus: 1) Kiek siūlomas prisideda prie efektyvaus lietuviybės išlaikymo, 2) Kokį teikia naują įnašą į lietuviškąją kultūrą užsienyje, 3) Kiek padeda efektyviai perduoti lietuviškosios kultūros ir gyvenimo stiliaus tradicijas jaunosioms užsienio lietuvių kartoms.

Be to, komisija, be oficialaus protokolo, savo specialiaame rašte išdėstė motyvus bei pateikė lietuviškosios kultūros puoselėtojų įvertinimą, skirtą visuomenei, kuri yra prisidėjusi savo pasiūlymais. Čia pateikiamas to rašto turinys:

“Svarstydamą 1957-58 m. lietuvių bendruomenėje atsiųstus kultūrinius laimėjimus, komisija su didžiausiu pasitenkinimu randa, kad mūsų išeivijos lietuviškas galumas yra inspiruojamas ir reiškiasi labiausiai dėka privačios — individualinės ir kolektyvinės — iniciatyvos, apimančios ne tik vyresniąją, bet ir jaunesniąją išeivijos kartą. Komisija apsvairstė ištiesią eilę reikšmingų pasaulio lietuviams įvykių įvairiose srityse — nuo mokslo ligi tautinės kultūros propagandos. Komisija jaustusi laimingesnė, jei galėtų skirti 20 premijų.

“Komisija nori atkreipti visuomenės dėmesį į ypatingai judrią akademinio jaunimo lietuvišką veiklą savųjų ir svetimųjų tarpe, rengiant parodas universitetuose, organizuojant studijų dienas lietuviškiems klausimams svarstyti, ir ypačiai leidžiant simpatinga Lituanus žurnalą lietuviškai kultūrai propaguoti, kuris yra vertas visų mūsų paramos.

“Didelį lietuviško švietimo ir auklėjimo darbą garbingai atlieka Aukštesnioji Lituanistinė Mokykla. Jai padeda organizacijos ir atskiri pasišventėliai. Pažymėtini Jaunimo Centro rūmai Čikagoje, jaunimo stovyklos, pvz. Dainava. Išskirtina kun. B. Sunginto vedama tremties mokykloms remti akcija per rėmėjų būrelius.

“Pasigėrėtinas darbas atliekamas muzikos ir dainos meno srityje, kurią reprezentuoja nusipelnęs Čiurlionio ansamblis, taip pat ir kiti chorai. Kompozitorius K. V. Banaitis sukūrė lietuvišką operą “Jūratė ir Kastytis”, kurios pastatymo laukia visa lietu-

vių visuomenė. Čikagos Lietuvių Vyrų choras “Vytis”, sutelkęs 130 asmenų kolektyvą, su dideliu pasisekimu pastatė Rigoletto ir Fausto operas, iškelė naujus meno talentus, patraukė jaunimą, išjudino visuomenę iš apatijos ir apsnūdimo, pakėlė lietuvių virš tos 4 milijonų miesčionijos, kuri nesugeba turėti bent vienos savo nuolatinės operos. Nepamirština ir puiki 1957 m. Tautinių šokių šventė Čikagoje.

“Dramos srityje pažymėtinas Montrealio Lietuvių Dramos teatras, taip pat kitų grupių spektakliai, aktoriaus V. Žukausko veikla, ir “Pelkių žiburėlio” 26 aktorių kolektyvo literatūrinės radijo valandos.

“Dailės srityje iškeltas L. A. Menininkų klubo Čikagoje įkurtas Lietuvių Meno Muziejus — Čiurlionio galerija, surengta apžvalginė paroda, organizuojamas Lietuvos laisvės kovų muziejaus skyrius. Jų veikla skatina mūsų menininkus kurti tautinei kultūrai. Inž. M. Ivanausko surengta Sao Paulo Lietuvos architektūros paroda gražiai prezentavo mūsų kultūrą Brazilijos šviesuomenei.

“Mažiausiai pastebimas mokslo žmonių darbas, varomas ypatingai nepalankiose aplinkybėse.

“Lituanistikos Institutas, Kultūros Fondo remiamas, leidžia ypatingai didelės mokslo reikšmės veiklą, a.a. V. Biržiškos “Aleksandryną”, mūsų žymaus mokslininko daugelio metų darbo palikimą.

“Remtinai puikus kultūros žurnalas “Aidai”, tebeleidžiamas su dideliu idėjiniu pasisekimu, bet su materialiniais nuostoliais.

“Lietuvių Enciklopedijos leidimu išeivija stato sau nesugriaujamą paminklą. Tas lietuvių tautai epochinis, išliekamos vertės veiklas, buvo pradėtas Nepriklausomoje Lietuvoje. Jo nepajėgia tęsti pavergtoji Lietuva dėl politinės sprespaudos. Leidėjo J. Kapočiaus iniciatyva ir sumanymas, šimtų bendradarbių talka ir 4,000 prenumeratorių parama — tai reikšmingiausias išeivijos laimėjimas, su kuriuo negali lygintis kiti. Lietuvių Enciklopedija rodo mūsų tautos kultūros lygį ir kelia mūsų vardą svetur, ji yra galingiausias mūsų kultūrinės propagandos ginklas.

“Ypatingai nusipelnė Lietuvių Enciklopedijos Redakcinis kolektyvas, kuris sugeba telkti visas užsienio lietuvių mokslo, meno, literatūros ir kitų kultūros sričių pajėgas, ir nenutrūkstamai varo efektingą ir grynai originalų darbą: kaunišką enciklopediją pasibaigė raide I. Įvertinama sugebėjimą sumaniai tęsti monumentalinį darbą, jury komisija paskyrė 1957-58 m. kultūros premiją Lietuvių

Enciklopedijos Redakciniam kolektyvui.

“Skirdama pirmąją Kultūros premiją, komisija gerisi individualiomis mūsų kultūrininkų pastangomis sudaryti sąlygas lietuviškai kultūrinei kūrybai, lietuviybės puoselėjimui ir jos perdavimui priaugančioms kartoms. Komisija reiškia savo tikėjimą i išeivijos lietuvių kultūrinę galią.

“Komisija didžiai vertina mecenato — Ohio Lietuvių Gydytojų draugijos kilnią iniciatyvą ir mano, kad premijos skyrimas buvo vienas reikšmingiausių mūsų kultūrinio gyvenimo įvykių”.

G. J. Lazauskas,
buv. jury komisijos sekr.

—Rudens Lapų Balius. Akademiniis Skautų Sąjūdis š. m. spalio mėn. 4 d. rengia nuotaikingą Rudens Lapų Balių. Turtinę meninę programą atlieka solistas Stasys Baranauskas, ir pianistas Antanas Smetona. Balius įvyks Knickerbocker viešbučio Grand Ballroom salėje, kuri yra laikoma viena iš gražiausių salų Chicagoje. Staliukus ir bilietus šiam baliui galima užsisakyti telefonuojant: Danutei Bartuškaitei, YA 7-7408 arba Zitai Biliūnaitei BI 7-7483. Bilietus taip pat galima gauti sekančiose krautuvėse: Marquette Parke “Marginiuose”, 2511 W. 69th St. Brighton Parke Penčylos krautuvėje, 4501 S. Talman Ave. Bridgeport J. Karvelio Prekybos Namuose, 3322 So. Halsted ir Cicero Stangenbergo krautuvėje, 1447 So. 50th Avenue. (Sk.)

PASKOLOS NAMŲ PAGERINIMUI. Kiekviena santaupų sąskaita federaliai apdrausta per FSLIC iki \$10,000. ROSELAND STANDARD SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION 10833 South Michigan Chicago, Illinois

Mes kviečiame atsilankyti visus mūsų draugus lietuvius.

Visų rūšių vaistai.

Rūpestingas, atsakomingas ir mandagus patarnavimas.

GEORGE EISELE
PHARMACIST

176 West Adams St.

Kairio knyga LIETUVA BUDO

NAUJIENOSE galima gauti tik ką iš spaudos išėjusią Stepono Kairio knygą LIETUVA BUDO, 416 didelių (6x8½) puslapių, kieti viršeliai. Kaina \$5.50.

DUSULYS

GREITAI, EFEKTINGA PAGALBA kenčiantiems nuo dusulio. Greitai pagelbsti nuo baisaus kosėjimo ir kokauso, smaigiančio kentėjimo. Pirmas pabandymas suteiks jums palengvinimą, kurio taip trokštate. Abiem: vaikams ir suaugusiems. Šis naujas, moksliskas gydymo būdas teikia palaimą dusulio kankiniams. Rašykite neatidėliodami, paduodami savo vardą, adresą ir telefono numerį, jeigu galima.

PAUL'S LABORATORY

Box 692 Chicago 90, Ill. telephone GRaceland 7-0435

PIRKITE JAV TAUPYMO BONUS

8 — NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL. — SATURDAY, SEPT. 27, 1958

Norwood, Mass.

Balfo 22 sk. Norwoode, talkiniant Bostono ir Brocktono Balfo skyriams, 1958 m. spalio mėn. 5 d., 3:30 val. popiet Lietuvių salėje, 13 St. George Ave., Norwoode, rengia:

Iškilmingą metinį BANKETĄ.

Skanos vaisės ir turtinga meninė dalis.

Programa: 1. Pirmą kartą Norwoode naujieji liaudies šokiai, jų tarpe žavingoji “Sadutė”. Atlieka: p. O. Ivaškiene vadovaujama Bostono Tautinių šokių Grupė.

2. Liaudies dainų solo: atlieka p. A. Kontrimas, akomponuoja muzikas p. V. Kamantauskas.

3. Šokiai ir įvairenybės. Gros p. Smito pramoginis orkestras iš Brocktono.

Visi Norwoode, Bostono, Brocktono ir apylinkių lietuviai nuoširdžiai kviečiami dalyvauti bankete ir tuo paremti kilnų lietuvių šalpos darbą. Pakvietimus prašome įsigyti anksčiau, jie gaunami:

Bostone, pas Balfo valdybos pirmininką p. A. Andriulionį,

Brocktone pas valdybos pirmininką p. Gofensą, ir

Norwoode pas visus valdybos narius, t. y. A. Tumą, P. Blažį, K. Šimėną, E. Zarankienę, B. Kovą ir platintojus Iz. Vasiliauskiene ir kitus. —Rengėjai. (Sk.)

Pasigardžiuokite geriausiomis namų gamybos karštomis tamalėmis su puikiu padažu ir karštais pipirais. Karštos dešrelės — su visais prieskoniais.

Texas Hot Tamales Shop

220 West Chicago Ave.

Telephone: DE 7-6564

GIVING A SHOWER?

We have many lovely designs in paper table setting — Bridal and Baby showers — Birthday and Anniversary Favors.

• Invitations — Place Cards — Gift Wrappings — Tallies — Unique Tieons.
• Favors — Nut-cups — Dennison Crepe Paper.
SEE OUR INTERESTING NEW CENTERPIECES — TO BUY OR RENT
Greeting Cards With Character

SIMMONS

Stationery Service

723 Lake St. Oak Park, Ill. EU 6-0962

REDWOOD STUDIO

- Vestuvėms
- Suėjimams
- Šeimos portretams
- Įvairioms progoms

Kviečiame visus mūsų lietuvius draugus atvykti ir su mumis susipažinti. KALBAME LIETUVIŠKAI.

JOE BARNASH, Prop.

REDWOOD STUDIO

1901 W. 51st St. WA 5-5900

PETRO ŠIRVOKO NUOTYKIAI

Vienas aukštą mokslą lankęs žmogus, Bostono sieloganis, atsiuntė Petrui Širvokui laišką, patardamas jam susipažinti su Betinos Baxter stebuklais. Šis štukorius, matyt, nežino, kad Petras Širvokas savo knygoje yra aprašęs daugiau stebuklų ir su juo nutikusių įvairiausių nuotykių, negu bet kurios panos knygoje galėtų būti suminėta. Švaisto knyga apie Petro Širvoko stebuklus ir nuotykius bus pasiųsta, kai du doleriai ateis tokiu adresu: NAUJIENOS, 1739 S. Halsted Street, Chicago 8, Illinois.

(Atkelta iš 1-mo psl.)

rinti šalčio dykuma guli prieš kyšančius nesuskaitomus vulkanus, iš kurių krinta ugninėse kaskadose deganti lava, ugnis veržiasi virš ledų ir milžiniški garų debesys, kunkuliuodami ir bangaudami, sudaro grandiozinį reginį.

Jupiteris turi dvylika mėnulių. Tačiau tik keturi didieji mėnuliai laikomi "tikrais". Šitie keturi mėnuliai buvo Galilėjaus bandomieji objektai jo žiūronui. Jie priklauso dėkingiausiems stebėjimo objektams danguje. Žmonės, turį ypatingai geras akis, giedriomis naktimis gali juos pastebėti be pagalbinių priemonių. Su lauko žiūronu jie be kliūčių matomi. Likusieji Jupiterio aštuoni mėnuliai greičiausiai yra "pagauti" planetoidai.

Saturnas

Gražiausioji planeta mūsų saulės sistemoje, be abejonės, yra Saturnas, antra savo didumu keliaujanti žvaigždė po Jupiterio. Taip pat ir joje mes matome tik tirštą atmosferą, kurioje yra išaiškintas amoniakas ir metanas. Saturno parą sudaro dešimtys valandų ir 14 minučių. Taip pat ir Saturnas sukasi labai greit. Vieni Saturno metai lyginasi 29½ žemės metų. Saturnas yra atitolęs nuo saulės vidutiniškai 1428 milijonus kilometrų. Jo skersmuo siekia 120,600 kilometrų ekvatoriuje ir 109,000 kilometrų tarp polių. Taip pat ir Saturnas dėl greito sukimosi yra suplokštėjęs. Jo milžiniškame kūne surastų vietos 820 žemės rutulių. Panašiai kaip Jupiteryje, taip pat ir Saturno tirštumas mažesnis, negu turi vanduo. Taip pat ir jis yra elastiškas. Galimas dalykas, kad Saturnas turi akmeninį branduolinį, kuris yra apsuptas storo ledo sluoksnio. Saturno pasaulį mes galime įsivaizduoti, jei galvosime apie amžino ledo poliarinę naktį.

Saturnas turi vienuolika mėnulių. Jų tarpe didžiausias yra Tetanus, su 4370 kilometrų skersmeniu biskutį didesnis už mūsų mėnulį. Tačiau svarbiausias reiškinys Saturne yra jo žiedai. Jie išskiria šitą planetą kaip vienintelį reiškinį danguje ir yra objektai, kuriais visais laikais domėjosi astronomai. Šiandien mes žinome, kad Saturno žiedai (jų yra du, žymimi A ir B raidėmis) yra labai skysti, ne storesni kaip 50 kilometrų ir kad jie susideda iš mažųjų akmenų dalelių, kurios kaip kosminės dulkės skrieja aplink planetą jos rotacineje lygumoje. Manoma, kad šitie žiedai galėjo atsirasti, kai vienas Saturno palydovas driso labai arti atskristi prie planetos, — tada jie skriejimo jėgos sukurio buvo pagauti ir išmesti.

Uranas

Senesniais laikais Saturnas buvo paskutinė žinoma planeta. Tik 1781 metais William Herschel anapus Saturno surado tolimesnę saulės keliauninką — Uraną. Jis turi skersmenį iš 534000 kilometrų ekvatoriuje ir

49,840 kilometrų tarp polių. Tai gi yra taip pat suplokštėjęs. Jo diena trunka 10 valandų ir 45 minutes, jo metai — 84 žemės metai.

Uranas yra mažesnis už Jupiterį ir Saturną, bet ir jame galėtų sutilpti 74 žemės kamuočiai. Nuo saulės Uranas yra atitolęs 2,871 milijoną kilometrų, t. y. devyniolika kartų tiek, kiek yra atitolusi nuo saulės žemė. Apie Uraną, kuris teleskope spindi žalsvai, neturime daug ko pasakyti. Jo atmosfera turi metano, jo temperatūra žymima — 185 laipsniai ir jis turi penkis mėnulus, kurie jokiais savotiškumais nepasižymi. Vienintelis reiškinys, kuris Uraną daro savotišku, yra jo ta savybė, kad jo apsisukimas aplink nuosavą ašį vyksta vertikaliai savo kelio lygumos link ir visai priešingai, kaip kitose planetose. Urano šiaurinis polius yra palinkęs jo sukimosi kryptimi į priešakį maždaug taip, kaip kakta bėgiko, kuris prieš vėją spiriasi. Todėl šitoje planetoje turi būti tikrai keisti metų laikotarpiai.

Neptunas

1846 arba 65 metais po Urano atradimo Berlyno astronomas dr. Galle gavo iš Prancūzijos laišką. Siuntėjas buvo garsumas astronomas Leverrier. Laisko turinys lietė ilgamečius Leverrierio skaičiavimus, iš kurių buvo pastebimi savotiški Urano kelio trukdymai. Tuo laišku norėta išaiškinti tų netaisyklinių priežasčių. Leverrieras dr. Gallei rašė tik apie tiek, kiek jis tikrai žinojo apie Urano "kelionės plano trukdymus". Anapus Urano turėtų būti kita tolimesnė planeta, kuri savo traukos jėga veikia šitą. Dr. Galle savo visoje Europoje garšiu žiūronu galėtų paieškoti tos planetos arba ištirti šitą poziciją.

Apskaičiavo ir tikrą rezultatą pasiekė ne tik prancūzus Leverrieras, bet taip pat ir anglas John Couch Adams. Adams nežinojo Leverrierio, ir Leverrieras nieko nežinojo apie Adams, tačiau abu skaičiavo ir gavo tuos pačius rezultatus. Kai dr. Galle tikrai atrado Neptuną, kilo internacionalinis mokslininkų ginčas labai sunkiu klausimu, kam dabar pripažinti atradimo garbės vainiką. Šis ginčas iki šiandien tebėra neišspręstas.

Neptunas yra mažesnis už Uraną. Jis yra atitolęs nuo saulės lygiai 4,500 milijonų kilometrų, t. y. trisdešimt kartų tiek, kaip žemė. Jo skersmuo turi 44,600 kilom. ekvatoriuje. Ar jis yra suplokštėjęs, iki dabar negali būti atsakyta. Vieną Neptuno dieną tęsiasi 15 valandų ir 48 minutės; vieni Neptuno metai atitinka 164 žemės metams ir 281 dienai. 59 žemės kamuočiai jame rasti sau vietos. Neptunas matomas tik gerais žiūronais, ir tai tik kaip mažas apskritimas. Jo išorė greičiausiai yra panaši Uranui. Iki šiol yra žinomi du Neptuno mėnuliai: Tritonas yra didesnis už Merkurijų ir gal būti turi skystą atmosferą; Nereidas buvo atidengtas 1949 m. Apie jį jokių smulkmenų nežinoma.

Plutonas

Paskutinė žinoma planeta mūsų saulės sistemoje yra pagaliau Plutonas. Jis buvo atidengtas 1930 m. ir jo tyrinėjimai tebevyksta pilnu mastu. Plutonas turi skersmenį iš lygiai 6,000 kilometrų. Nuo saulės jis yra atitolęs vidutiniškai 5904 milijonus kilometrų — maždaug keturiasdešimt kartų toliau, negu žemė. Plutono metai sudaro 248 žemės metus ir 157 dienas. Plutono dienos ilgumas dar nėra

žinomas. Po Merkurijaus Plutonas saulės sistemoje yra mažiausioji planeta. Ar Plutonas turi mėnulį ir kaip atrodo planetos paviršius, nėra išaiškinta.

Iš vokiečių kalbos vertė

L. Kvečas
(Pabaiga)

DAILIAME CRAIG MANOR
Dolton, Illinois
3 miegamųjų, 2½ maudynių,
Tri-level namai.
Visiškai užbaigti. \$20,150 iki \$25,500.
SIMPSON HOME DEVELOPERS, Inc.
Craig Manor, Dolton, Illinois.

D. JURJONO BENDROVĖ

3251 So. Halsted Street Tel. CALumet 5-1064

PASIŪLO ŽEMIAUSIOMIS KAINOMIS:

butams šildyti dujomis šildomų krosnių Perfection gamybos, Automatinį vandeniu šildyti boilerių Harrison gamybos, Tualetams puodų komplektų baltų ir spalvotų, Prausyklų įvairaus didumo, Medicinos kabinetų, Įrengimų vonios kambariui, Metalinių spintelių virtuvei ir baltiniams susidėti. Be to dažų, sienoms klijuoti popierių, dovaninių prekių vietinių ir importuotų, stiklui piauči deimantinių peilių ir įvairių įrankių. Parduodama žemiau urmo kainos.

UNion 6-9206

7643 HARDING AVENUE

MIAMI BEACH 41, FLORIDA

BLOKAS NUO PAJURIO

Sophie ir Bernice Welicka

K. J. MACKE & COMPANY

1924 m. Kazio Mačiuko įsteigta Apdraudos Agentūra

2549 West 71st Street, Chicago, Ill.

Tel.: PProspect 6-3140

Tvirtoje apdraudos istaigoje apdraudžiam namus, baldus, prekes, krautuvų langus, tavernas, automobilius ir kitus įvairius vertingus daiktus; apdraudžiam namų savininkų atsakomybę, gyvybę ir asmeninę atsakomybę. Reikalui esant, apdraudus mokesčius galėtume paskirstyti net 7 mėnesiams. Kviečiame pasinaudoti mūsų ilgų metų patyrimu ir apdraudos reikalais mielai teikiama patarimais.

AUTOMOBILIŲ TAISYMAS IR GAZOLINO STOTIS

Lyginimas, dažymas, taisomi ir reguliuojami (tune-up) motorai, stabdžiai, transmisijos ir t. t. Alyva, baterijos ir padangos. RADIATORIAI, GENERATORIAI IR VISA ELEKTROS SISTEMA.

Pas mane pirkti duslintuvai įdedami veltui

Sutaisome radiatorius

TRANSMISSIONS

Sutvarkome transmisijas

STARTERS

Įdedame starterius

Emergency 1st Aid Equipment

Įdedame ir sutaisome visas sugedusias Jūsų automobilio dalis

Darbas atliekamas patyrusių mechanikų

Išmetimo vamzdžiai įdedami veltui, jei perkamas duslintuvas.

M. ČESAS

1934 West 59th Street

Tel.: GR 6-9136

Dirbtuvė atidaryta nuo 8 val. ryto iki 8 val. vak. Sekmad. uždaryta.

NELAUKITE - RYTOJ GALI BŪTI PERVELU!

Jei norite užsitikrinti nuo ugnies namus, baldus, automobilius, ar šiaip ką apdrausti, reikalaukite agento, arba brokerio, kad jis parūpintų jums polisą per mūsų kompaniją. Nelaimėi ištikus, neturėsite jokių nemalonumų.

"Mes esame pirmaklasiai nariai Chicago Board of Underwriters"

O'MALLEY & McKAY, Inc.

222 WEST ADAMS STREET

Telefonas: CEntral 6-5208

KAMBARYS 1043

Generaliai Agentai šių Kompanijų:

COLUMBIA INSURANCE COMPANY
PEARL ASSURANCE COMPANY
LUMBERMEN'S INSURANCE COMPANY
MASSACHUSETTS FIRE & MARINE INSURANCE CO.
MICHIGAN FIRE & MARINE INSURANCE COMPANY
AMERICAN AUTOMOBILE INSURANCE CO.
MASSACHUSETTS BONDING & INSURANCE CO.

KALBOS DALYKAI

REDAGUOJA
DR. A. JONIKAS

Vertingas darbas apie Amerikos lietuvių kalbą

Dr. A. Margeris neseniai pasirodė su plačiu JAV lietuvių kalbos aprašymu, ypač jų angliškųjų skolinių rinikinu, pavadintu "Amerikos lietuvių ir angliškųjų skolinių žodynas, 1872-1949" (knygoje pažymėta 1956 m. išleidimo data, bet pats veikalas tik dabar teišėjo iš spaudos). Plačiau apie šią net 366 psl. apimančią knygą gal teks kada vėliau pakalbėti, o tuo tarpu pasitenkinsiu kai kuriomis bendromis pastabomis.

Knygoje A. Margeris aprašo, kaip jis pats, ką tik atvykęs iš Lietuvos, susipažinęs su šia JAV lietuvių kalba, pamarginta anglybėmis (anglicizmais), paskui pasakoja apie Amerikos lietuvių laikraščių ir knygų kalbą, lietuvių kalbos dėstymą mokyklose (savosiose ir svetimose) ir pagaliau duoda platų angliškųjų skolinių žodyną, kuris bus iš autoriaus pareikalavęs daug triūso bei atsidėjimo. Žodynas duotas su sakiniiais, pavaižduojančiais skolinių vartojimą.

Tokio plataus JAV lietuvių kalbos angliškųjų skolinių žodyno ligi šiol nesame turėję. Prieš 26 metus prof. A. Sennas Italijos mokslo žurnale "Studi Baltici" yra paskelbęs platesnį straipsnį (Ei-niges aus der Sprache der

Amerika-Litauer), kuriame jis kalbininko metodu aiškina tų skolinių formas, jų perdirbimą ir vartojimą lietuvių kalboje. Bet ten tėra cituojami kai kurie skoliniai tik pavyzdžiams, o atskiro žodyno nėra pridėta. Tad platesnis skolinių žodynas būtina tebereikalingas ir dabar kalbininkams specialistams, kurie nori savo sprendimuose remtis gausne medžiaga. Tokį žodžių rinkinį (kad ir ne pagal griežtą kalbotyros metodą) geriausiai gali paruošti nuo jaunumės čia, Amerikoje, gyvenęs lietuvis. Dėl to šių eilučių autorius jau prieš kelėtą metų yra kalbinęs Dr. M. pasiimti pagal savo išgales aprašyti JAV lietuvių kalbą, o ypač surašyti jų angliškuosius skolinius, nes jis žinojo, kad Dr. Margeris, nors nėra kalbininkas specialistas, bet mėgsta kalbą ir, ką pasiėmęs parašyti, gali ištesėti. Dr. Margeris pasižadėjo. Ir štai matome, kad jis savo pažadą tesėjo ir gausiai pateikė duomenų tiek visuomenei pasiskaityti, tiek mūsų kultūrininkams ir kalbininkams pasinaudoti.

A. Margerio knyga labai populiaria forma pateikia daugiausia duomenis, kiek jie jam, kaip to amerikinio visuomeninio ir kalbos gyvenimo liudininkui, buvo žinomi ir kiek jo čia, Čikagoje, turima literatūra buvo prieinama ar padėjo kai kurių kitų gyvųjų liudininkų suteiktos žinios. Nuogrundus to dalyko aiškinimas ir nušvietimas pagal kalbininkų (ar ir kitų sričių specialistų) metodą, žinoma, jau priklauso atitinkamiems specialistams. Tačiau tai nereiškia, kad Dr. Margerio pateikti dalykai nėra reikšmingi. Priešingai, tai yra labai svarbūs ir vertingi liudininko duomenys, kurie tiks ne tik šiaip pasiskaitymui, bet pravers ir tolimesnėms studijoms.

Būtų gera, kad dabar ir kiti tos amerikietinės lietuvių kalbos liudininkai šį aprašymą papildytų svarbesniais faktais ar aprašytų dalyką iš kitos pusės, nes šiočia plati tema nėra išbaigiama viena, kad ir gera, knyga. Ypač būtų pageidaujama, kad studijuoją jasunimas rinktųsi savo kai kurių studijinių darbų temas iš šios srities. Jis tuo aprašymu pasitarnautų tiek lituanistikai, tiek Amerikos mokslui (kurio ambicija, rodos, turėtų būti ir įvairių šio didelio krašto tautinių kultūros apraiškų studijavimas).

Dar vieną svarbią A. Margerio knygos ypatybę čia tenka pabrėžti. Jo knyga, ypač skolinių žodynas (kuris šiaip

kai kam galėtų pasirodyti lyg neturįs praktinės vertės), kaip ir pats autorius pastebi, turi svarbią ir praktinę reikšmę. Jis labai pravers tiems, kurie norėtų savo kalbą apvalyti nuo per gausių anglybių ir vartoti atitinkamus savus žodžius ten, kurių jų iš tikrųjų netrūksta. Mat, A. Margeris savo skolinių žodyne ne tik surašo tuos skolinius ar duoda jų angliškuosius šaltinius,

bet pateikia ir lietuviškuosius atitikmenis ar, kur jų gerų neturima ar autorius jų nerado, duoda bent lietuvišką jų reikšmės nusakymą. Tuo būdu šis skolinių žodynas, bent iš dalies, yra kartu ir jų lietuviškų atitikmenų žodynas, galįs praversti kalbos lietuvinimui bei švarinimui.

Dr. A. Margeris savo barą išvarė ir atliko vertingą darbą.

SKOLINKIŠ STANDARD UŽ

ŽEMESNĮ NUOŠIMTI TAUPLYK PAS STANDARD—

Stipriausioji Chicagos Bendrovė

Turtas \$60,000,000.00
Atsargos Fondas 5,700,000.00

Chartered and Supervised by the
U. S. Government

JUSTIN MACKIEWICH, Prez.

STANDARD FEDERAL SAVINGS

AND LOAN ASSOCIATION
OF CHICAGO

4192 ARCHER AVE., CHICAGO 32
PHONE: Virginia 7-1141

DARBO VALANDOS: Kasdien, įskaitant šeštad. nuo 9 val. ryto iki 4 val. po pietų. Kervirtadieniais nuo 9 val. ryto iki 8 val. vak. Trečiadieniais visai neatidaro.

ATVYKITE IR ĮSITIKINKITE

Mūsų kainos mažesnės
negu kitur!

Pasirinkite medžiagas tiesiai iš
ritinio ir jums nukirps tiek kiek yra
reikalinga vienai eilutei arba kelioms.

Didžiausias pasirinkimas visai
šeimai, mažiems ir dideliems!

Toliau gyvenantieji gali gauti medžia-
gos pavyzdžius, ir jiems pasiūsi-
me tokias medžiagas, kokių jie pageidau-
s C. O. D.

DIDŽIAUSIAS MEDŽIAGŲ
PASIRINKIMAS URMO
PREKYBOS APYLINKĖJE

• ŠILKAS • VILNONĖS VIETOS IR ANGLIŠKOS MEDŽIAGOS,
• VELVET, • MEDVILNĖ, LININĖ IR LANGAMS UŽUOLAUDŲ
VISOKIŲ RŪŠIŲ MEDŽIAGA.

Darbo valandos: Kasdien nuo 8:30 val. ryto iki 6 val. vak.;
Pirmadienį iki 7 val. vak.; Šeštad. nuo 8:30 val. ryto iki 5 v. v.

HENRY S. FRAERMAN

215 WEST JACKSON at WELLS Tel. WEBster 9-4187

CHICAGOS SVARIAUSIAS IR
MODERNISKIAUSIAS DARŽAS
BUČO DARŽAS
WILLOW WEST INN
AND PICNIC GROVE
83rd and Willow Springs Road
WILLOW SPRINGS, ILL.

• Parduodu, Pritaikau
• ir Įdedu Naujus

moderniškus aliuminijaus lan-
gus, duris ir vasarinius tinkle-
lius. Apdraudžiu namus, auto
mobilius, langus, baldus ir ki-
tus dalykus nuo ugnies, vagies
ir kitokių nelaimių.

Kreipkitės, mielai noru
Jums patarnausiu.

JUOZAS SPAITIS
3261 So. Halsted St.
Victory 2-6469

Franz Kafka

Sykin su Kierkegaardu, Dostojevskiu ir Nietzsche, Kafka yra vienas iš tų rašytojų, kurių prisidėjo žymia dalimi prie Vakarų minties formavimo. Jo įtaka yra gana stipri ir laikui bėgant dar vis didėja. Tai pailiustruoja Kafkos draugas ir vėliau jo biografas Max Brod, pastebėdamas, kad po Kafkos mirties (1924 m.), jam perėmus rašytojo paliktų raštų rinkimą, tvarkymą bei išleidimą, jis susidūrė su literatūrinio pasaulio abuoju Kafkos veikalų atžvilgiu. Taipogi veltui buvęs jo vargas sturasti literatūros kritiką ar haipoetą, kaip Gerhart Hauptmann, kuris įvertintų po Kafkos mirties jo pasirodžiusius veikalus. Dabar, pastebi Max Brod, padėtis visai pasikeitė: visi stengiasi komentuoti Kafką, gi supracrealistai ir egzistencialistai ji savinasi ir juo seka. Anglijoje susidarė modernios literatūros Kafkos sekėjų grupė su Rex Warner ir William Sansom priešakyje.

Franz Kafka daro didelę įtaką šių dienų intelektualams pagrindinai todėl, kad jis yra "svetimšalis". Būdamas Pragos žydas, rašęs ir kalbėjęs vokiškai, jis nerado užuovėjos neżydiškoje šio miesto aplinkoje. Veltui taipogi jis norėjo būti žydų bendruomenės dalimi; čia klišytis buvo iš jo paties pusės. Džiovos mikrobos, jo mirties priežastis, suardęs jo fizinę pusiausvyrą, palietė ir jo dvasią, taip kad šis "didelis ligonis" įkūnijo savyje mūsų laikų pusiausvyros stoką, gi jo raštai yra daugelio mūsų dienų veikalų prototipas.

Kafkos metafizinė baimė šaknijas fizinėje plotmėje. Dar prieš susergant džiova jis turėjo organiską baimės jausmą, kuris apardė ir jo dvasinę pusiausvyrą. Geriausias vaistas baimei mugalėti jam buvo literatūra, taip sakant, jo paties literatūra, kuri tampriai rišasi su jo gyvenimu. Kafka pastebi savo dienyne: "Šiuo momentu aš jaučiu, kad man reikia išrauti savo baimės jausmą, ji tiksliai aprašant ir tuo pačiu, kai jis kyla iš mano būties gelmių, ji išreikšti popieriaus gelmėse".

Jis baiminasi savo žydiškos kilmės ir, būdamas 38 metų, jis ši skaičių dvigubina, kadangi jis yra žydas. Neturėdamas tėvynės, jis jaučiasi kaip baiminga pelė dideliame name, kuri gali daugiausia syki metuose perbėgti per kilmą ir vėl grįžti savo skylėn. Ši kankinanti baimė nesyki užtinkama Kafkos *Žurnale* ir *Laiškuose Milenai*.

Prie baimės jausmo dar prisideda savižudybės mintis, ir vis toje pačioje formoje: šuo- lis per langą jam atrodo vienintelė išeitis (*Žurnalas*, kov. 8 d., 1912). Bet šis išgany- mas mirtyje siejasi tačiau su dar didesniu noru gyventi:

"Sokti iš aukšto lango, bet nukristi ant lietaus išmirkytos žemės, kad šuo- lis nebūtų mirtinas" (Ibid., liepos 6 d., 1916).

Jo *Žurnale* galima rasti sapnų aprašymų, kurie jo paties romanuose atrodo realybė; galima užtikti daug fantazijos, vaizdų, kurie yra pusiau- kelėje tarp sapno ir realybės, taipogi natūralių aprašymų, kurie be jokio nuotė- kio veda į gyvenimui panašius sapnus. Kafkai yra lygiai sunku pajauti savo realią egzistenciją, kaip atitūkti nuo savo paties išivaizduoto gyvenimo. Jis rašo savo *Žurnale*: "Šią popietę prieš užmigdamas — bet aš visai nemiego- jau — aš turėjau ant manęs atsigulusį vaškinės moters biustą".

Kafka pagaliau prieina prie to, kad jis nebežino kas esąs tam tikru momentu. Vienas įvykis puikiai charakterizuoja Kafkos asmenį bei veika- lus: Autorius, lankydamas aukščiau minėtą Max Brod, užtiko jo tėvą, miegantį prieš- kambaryje. Gailėdamasis, kam sutrukdė senuko miegą, Kafka išėjo pirštų galais lau- kan, šnibždėdamas — "pra- šau laikyk mane už sapną".

Kafkos herojai paprastai negali dalyvauti gyvenime, ir be jokių didesnių ceremonijų priima jiems skirtą likimą su ta pačia nebyle rezignacijos nuotaika.

Metamorfozės (*Die Verwandlung*, 1915) keliaujas parda- vėjas Gregor Samsa pabunda vieną rytą, pakeistas į biau- rų kirminą. Jis mato ir jaučia kaip žmogus, bet negali ko- munikuoti savo minčių. Sa- viškiečiai jį palieka, ir jis nejau- čia jokio vidinio protesto, bet tik "lengvą gailestį".

Sprendimo (*Der Prozess*, 1924) liūdnas herojus Juoza- pas K., neturįs net pilnos pa- vardės, suimamas, teisiamas ir veltui stengiasi sužinoti sa- vo kaltę. Gynėjai pripažįsta, kad jo padėtis yra gana rim- ta, kiti žmonės žino jo bylos detales, bet K. nuteisiamas ir miršta nesužinojęs savo kal- tės. Tik prieš pat mirtį jis spėja pasakyti: "kaip šuva", ir tuo viskas baigiasi.

Pilyje (*Das Schloss*, 1926) jos lankytojas niekad nepa- siekia tos pilies valdovo, ku- ris jį buvo paskyręs žemių prižiūrėtoju. Visi jo bandy- mai pasiekti valdovą nueina niekais. Pagaliau jis prisijun- gia prie vienos šeimos, kuri nepriklauso pilies valdovui.

Kafkos pasaulyje nėra nei fizinės, nei moralinės tvarkos. Jo herojai nekalba apie prisi- kėlimą, apie pomirtinį gyve- nimą. Vyraujanti nuotaika yra baimė be jokios emoci- nės reakcijos iš personažų pusės. Šitame autoriaus sukurta- me pasaulyje viešpatauja ir val- do paradoksas. Kafkos veikė- jai yra be religijos, indifere- tiški, taip kaip patsai au- torius, kuris nebuvo nei ateis-

tas, nei praktikuo- jęs žydas, tarp realybės ir sapno. Atro- do, kad Kafka perdavė Mile- lyje kuriamė nėra Dievo ir nei savo sapnus ir pergyveni- tuo pačiu moralės kodeksa- mus: užburta ir užburianti, pasilaro nepajėgus apvaldyti mylėta ir mylinti, ji turėjo mirti absurdiškame Kafkos pasaulyje.

Pagrindinė Kafkos tema yra pasaulio — deportacijos sto- kaltumo jausmas. Kafkos žmogus nežino moralės prin- cipų bei jos reikalavimų ar nuotatų, ir todėl jis yra vi- sadai kaltas. Nerasdamas išei- ties, šis kaltasis žmogus metu- ri net vilties jausmo. Viltis visai neegzistuoja Kafkos pa- saulyje. Kaltė, hausmė, neper- grindžiama praraja žmogaus santykių su kitais, radikalus prisikėlimo bei išgany- mo nei- gimimas — tai Kafkos veikalų pagrindinės mintys. Kafkos pasaulį būtų galima palyginti su Sename Testamente ken- čiančio Jobo vienišu ir bevil- tišku pasauliu, kuriame ta- čiau nėra Dievo. Taigi Franz Kafka tęsia ir išvysto Charles Beaudelaire inauguruotą žmo- gaus vienišumo bei izoliacijos temą modernioje europietiš- koje literatūroje. Egzistencia- listinė literatūra atbaigia šią gyvenimo vienišumo temą ir pasilieka to vienišumo absur- diškoje žymėje.

Kafkai kiekvienas žmogus buvo svetimas, net jis patsai sau. Tam tikrais momentais jis nežino ar jis yra "indife- rentiškas, bailus, senas ar jau- nas... žydas ar krikščionis". Autorius randa tik vieną rim- tą užsiėmimą — rašyti. Šia- me pasaulyje jam "nėra nie- ko kito kaip literatūra". At- rodo, kad literatūra jam buvo vienintelis pagrindas gyven- ti. Biuro darbas draudimo kompanijoje jam palikdavo laisvas tik vakaro valandas; gi dėl nuolatinių fizinių nega- lavimų jis gana dažnai blogai miegodavo, taip kad dienos metu autorius dažnai būdavo somnolencijos stovyje.

Kafka liko nevedęs. Apie savo meilę jis taip rašo: "Aš niekada nebuvau intymus su kokia nors moterimi, išskyrus Zuckmantel. Paskiau dar su viena šveicare Rivoje. Pirmo- ji buvo moteris, o aš buvau ignorantas; antroji buvo vai- kas, o aš buvau didžiausioje netvarkoje" (Ibid., liep. 1912). Autoriaus biografas Max Brod, be šių dviejų moterų, mini dar vieną prancūzų kal- bos korepetitorę, su kuria Kafka buvo intymus dar iš ankščiau. Vėliau, 1920 m., jis įsimyli vedusią moterį Mile- ną, kuri išvertė čekų kalbon pirmus autoriaus prozos ban- dymus. Ji sudegino savo lai- škus, taip kad apie jos meilę Kafkai yra sunku spręsti. Jie- du matėsi retai. Keista, kad Kafka dėjo mažą pastangų pamatyti savo mylimąją daž- niau, nors Praga nuo Vienos nėra toli. Autorius, atrodo, laimingas, jei koks incidentas gali sutrukdėti pasimatymą. Jam pakanka žinoti, kad jis gali važiuoti į Vieną ir pama- tyti Mileną. Bet greitai jiedu daugiau nesimato ir Kafka net reikalauja, kad ji jam daugiau nerašytų. Kafkos meilė pasibaigia pusiau- kelėje

Rašytojas peržengia teolo- gijos, filosofijos, poezijos bei psichologijos ribas ir kreipia- si tiesiog į žmogiškos egzis- tencijos realybę. Jis gyvena tačiau šalia visuomenės, iš- kurios jis išėjo ir pergyveno pavojingą dvasinio pirmtako egzistenciją, kuri netiko į jo- kius teologinius, filosofinius bei literatūrinius rėmus. Jo bendralaikiai galvojo, kad jis perdeda arba gyvena fantas- tinėje hemisferoje. Tačiau jo pomėgis vaizduoti blogi ir niekybę kaip galutinį tikslą yra jo bendralaikų atvaizdas, — bendralaikų, negirdinčių krikščioniško šauksmo muga- lėti silpnybę ir baimę tikėji- mo ginklu.

Nors Kafkai ir trūksta virš- natūralaus elemento jaučia- moje formoje, savito jam pa- našioms Sören Kierkegaardui ir Julien Green'ui, tačiau jis rašo: "Aš gyvenu šiame pa- saulyje, lyg aš būčiau abso- lutiškai tikras antruoju gyve- nimu" (Ibid. 21 vasario, 1911).

Kafka yra sykin skeptikas ir tikėjimo ieškotojas, ne tra- diciojos ar dogmatiniu būdu, bet subjektyvaus išgyvenimo keliu. Nors nevilties ir mora- linės dezintegracijos šešėlis krenta ant Kafkos veikalų, klaidinga būtų manyti, kad Kafka yra "galutinai praras- to rojaus poetas". (Zangerle, *Poeto Paskirtis*). Įprasta ir dažnai girdima interpretacija sako, kad Kafka yra abejo- jantis, kad jo pasaulėžiūra yra pesimizmas be jokios kitos

(Tęsinys 12 pusl.)

LIETUVIŲ AUDITORIJOJE kiekviena šeštadienį ir sekmadienį groja Lietu- vių Auditorijos orkestras, muziko V. Jančio vadovaujamas. Jaučimas ir se- nimas kviečiami praleisti savaitgalio vakarus prie šokių muzikos. 3133-37 SO. HALSTED ST. VI 2-6172

DĖMESIO! DĖMESIO!

Išsiųsime į Lietuvą ir kitus kraštus Jūsų atneštus siuntinius. Galite ir pas mus nusipirkti įvai- rių medžiagų ir kitų prekių že- nesnėmis kainomis, negu kitur. O taip pat siunčiamė per Angli- ją Jūsų užsakytus siuntinius ir ypač patalpas vaistus. Greitas, ne- brangus ir sąžiningas patarnavi- mas daug tui žinomoj PATRIA GIFT PAR FL CO., 3305 So. Halsted St. Tel.: LA 3-2021.

Liusės suknelių krautuvės pa- talpose. Nuo 9 iki 6. Pirmadie- niais ir ketvirt. iki 9 v. v. (Sk.) A. Kavaliauskas

11 — NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL. — SATURDAY, SEPT. 27, 1958

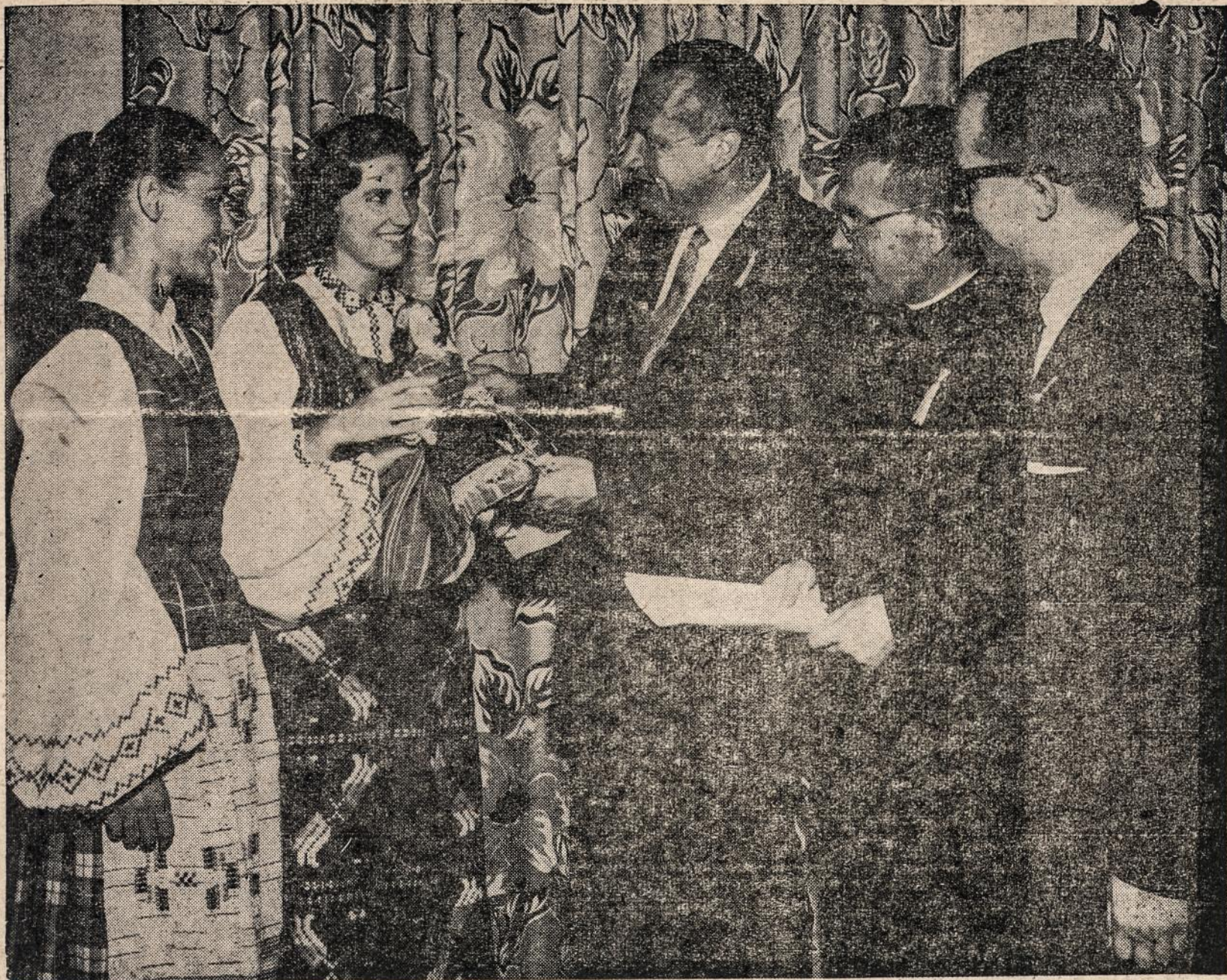
(Tęsinys iš 11-to psl.)

išeities. Sunku apie tai tiksliai išsireikšti, ir neveltui Claude Mauriac pastebi, kad "sunku yra cituoti Kafką tekstiškai ir nejaušti, kad jis yra išduodamas". Gi iš kitos pusės, labai sunku rasti pasaulinėje literatūroje tokių veikalų kaip Kafkos, kur žmogaus suabejojimas Dievo tolumu ir nepasiekiamumu būtų toks didelis bei religinis ir moralinis nihilizmas toks aiškus.

Tačiau tobulos Būtybės siekimas, tikros egzistencijos ilgesys, bei teisingo gyvenimo noras yra Kafkos veikalų pagrindinė tematika. Nuosmukiai yra, tiesa, neišvengiami. Iš to ir kyla tobulos Būtybės nepasiekiamumo jausmas, taip kad distancija tarp žmogaus ir amžinos Būties atrodo begalinė. Iš čia kyla netikrumo jausmas ir saugumo ilgesys, su kuriais paraleliai eina apleidimo, svetimumo bei nuo visuomenės atitolimo jausmas.

Kafkos netobulas žmogus nori sueiti į santykį su tobula Būtimi. To siekdamas, jis išgyvena nepasisekimą, kuris

tačiau nėra absurdiškas ir kuris, iš kitos pusės, duoda naują žvilgsnį bei naują distancijos supratimą ir paskati-

Senatorius Bill Knowland priima Kalifornijos lietuvių dovaną. Senatorius Bill Knowland, kandidatas į Kalifornijos gubernatoriaus postą, Kalifornijos Lietuvių Dienoje, surengtoje 1958 metų rugsėjo mėn. 7 d. Los Angeles mieste, pasakė pagrindinę kalbą. Ta proga Kalifornijos lietuvių Respublikonų vardu buvo įteikta sen. Bill Knowland lietuviška lėlė. Jo žmona Helen ir jis renka įvairių tautų lėles; iki šiol jie lietuviškos lėlės dar neturėjo. Nuotraukoje iš kairės dešinėn: Onutė Sumantaitė, Rita Medžiukaitė, senatorius Bill Knowland, Šv. Kazimiero lietuvių parapijos klebonas kun. Jonas Kučingis ir Leonardas Valiukas.

na žmogų vėl bandyti. Jo pats, — vienybė tarp dviejų žmogaus tikslas palieka tas polių, tarp Dievo ir žmogaus.

NOW AT OGDEN STOKER

Coleman

GAS

WALL HEATERS

double circulation of warm air

← **NEW ECONOMIZER**

delivers up to 10% more heat; saves fuel, too!

← **NEW DIRECTIONAIR BLOWER**

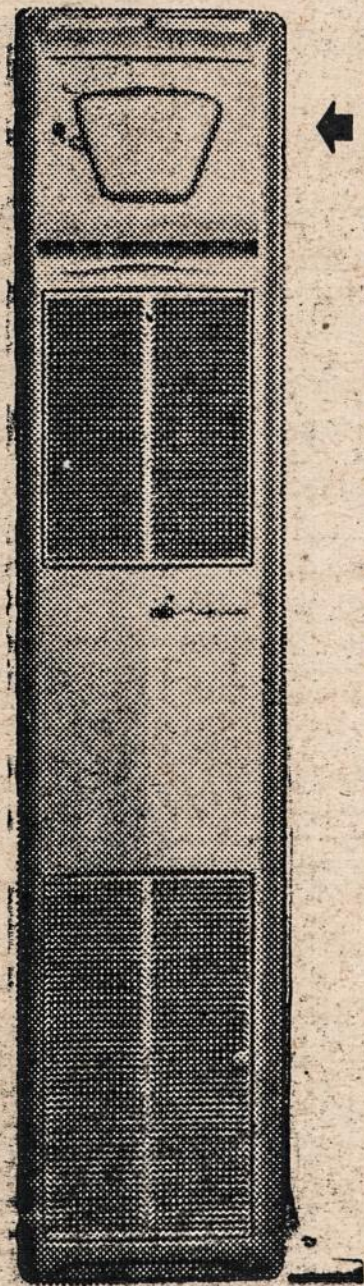
with automatic controls circulates *twice* as much warm air. Quiet, powerful, adjustable for 3 speeds.

IDEAL for small homes, apartments, upstairs or basement rooms.

EASILY INSTALLED. They fit into the wall, use no room space.

GREATER WARM AIR CIRCULATION, warmer floors, too, yours at *low cost* with these new Wall Heaters. 6 models, adaptable to many different home heating conditions. Popular prices, FHA terms.

Blower and controls optional.

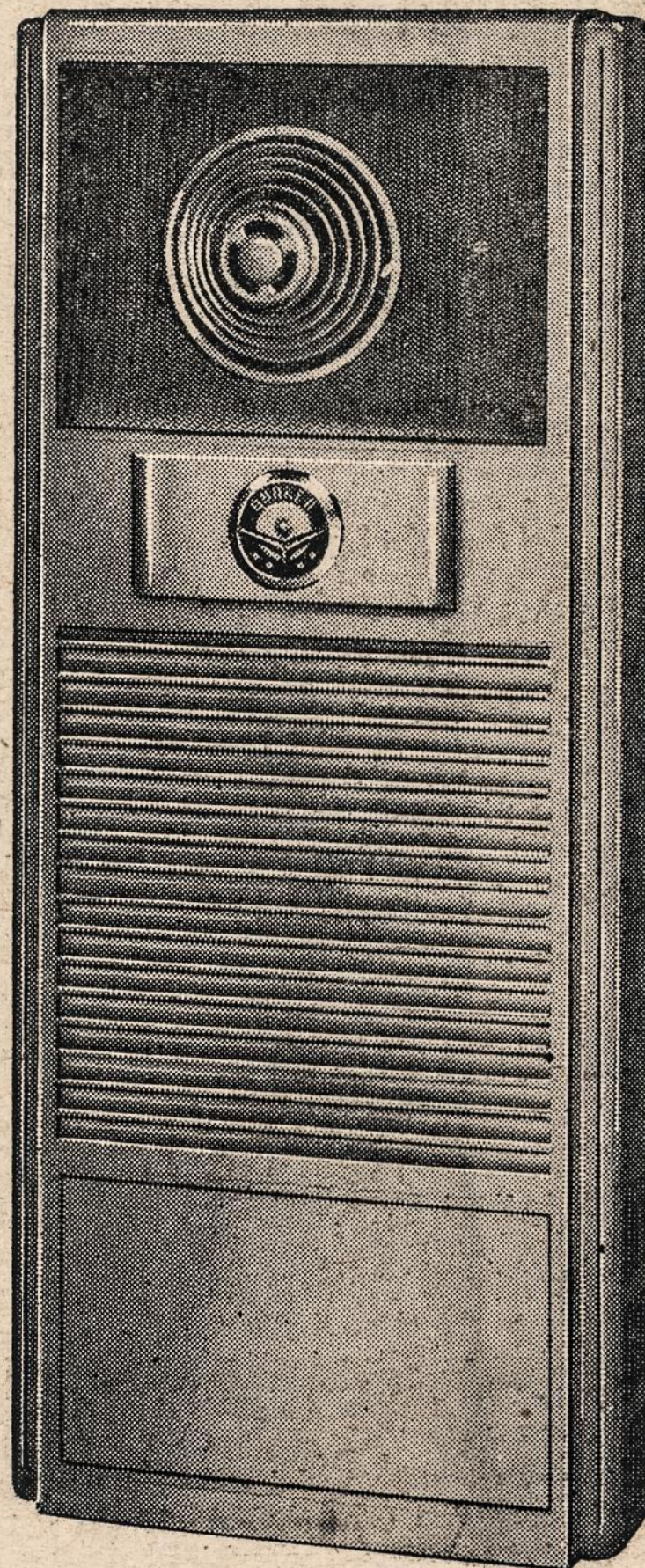

COME

IN

TODAY

EASY
TERMS

CORNELL STOVE AND SUPPLY CO.

1904 West 51 St.

Call HEmlock 4-2541

For free information

Model WCVA-408

40,000 BTU

Quaker Decorator

Cool Cabinet